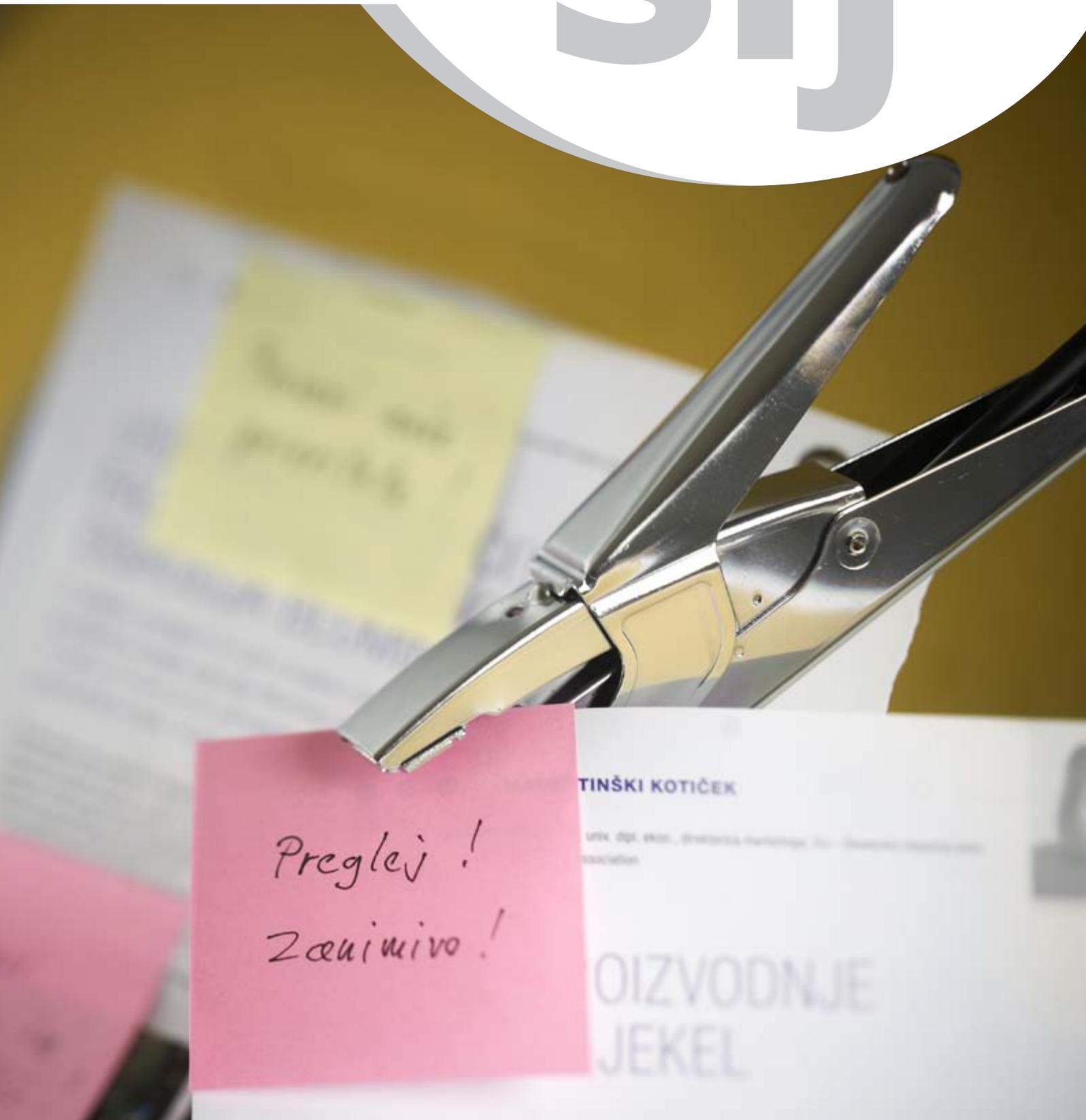

sij

stran 6

**NOVA JEKLA PO MERI
KUPCEV V METALU RAVNE**

stran 7

**ACRONI PODIRA
MESEČNE REKORDE**

strani 20-24

**DRUŽBENO ODGOVORNI IN MED
NAJBOLJŠIMI ZAPOSLOVALCI**

- POROČAMO**
- 4** ULITO V ŠTEVILKE JANUARJA 2012
- RAZVIJAMO**
- 6** NOVA JEKLA PO MERI KUPCEV
- PODIRAMO REKORDE**
- 7** ACRONI PODIRA MESEČNE REKORDE
- NAPREDUJEMO**
- 8** ZELO SMO SI PRIZADEVALI IN DOSEGLI IZJEMNE REZULTATE
- RAZVIJAMO**
- 10** INOVACIJE – GIBALO RAZVOJA
- GOSTIMO**
- 11** METAL RAVNE GOSTIL VISOKE GOSTE IZ INTECA
- IZBOLJŠUJEMO**
- 12** KOVANJE JEKLA OCR12VM
- INVESTIRAMO**
- 13** STROJ ZA INJEKTIRANJE ŽICE V TALINO
- 14** OBVLADOVANJE ODPADANJA ŠKAJE S SLABOV PRED VALJANJEM DEBELE PLOČEVINE
- 15** ŽLINDRA V ACRONIJU NI VEČ ODPADEK, AMPAK STRANSKI PROIZVOD
- MALA ŠOLA KEMIJE**
- 16** KEMIJSKE ANALIZE
- MARKETINŠKI KOTIČEK**
- 18** KAJ NAM PRINAŠA LETO 2012?
- ODGOVORNI SMO**
- 20** ACRONI, DRUŽBENO ODGOVORNO PODJETJE
- OPTIMIZIRAMO IN SKRIBIMO ZA OKOLJE**
- 22** ODPADKI, UPORABNOST, EKONOMIKA, PRILOŽNOST ALI BREME
- SKRIBIMO ZA NASLEDSTVO KADROV**
- 24** ZLATA NIT MED ZAPOSLENIMI IN PODJETJEM
- KADROVSKA GIBANJA**
- 27** KADROVSKA GIBANJA V JANUARJU
- VABIMO K SODELOVANJU**
- 28** POSTANITE NAŠ SODELAVEC
- OBVEŠČAMO IN VABIMO**
- 29** BREZPLAČNA SMUKA NA POSEKI ZA METALOVCE
- SODELUJEMO**
- 30** 18. DRŽAVNO PRVENSTVO SKEI SLOVENIJE
- PREDSTAVLJAMO SODELAVCA**
- 30** KEGLJANJE ZA ČISTI UŽITEK
- OZAVEŠČAMO**
- 32** "ŽIVIMO ZDRAVO"- DELAVNICE ZA KREPITEV ZDRAVJA
- SPONZORIRAMO**
- 33** FUŽINARJEVI PLAVALCI SLAVIJO
- LOKALNO – AKTUALNO**
- 34** ŽELEZARJI SO NAJPREJ PRIŽGALI MARTINOVKO IN USTANOVILI GIMNAZIJO SAMORASTNICO
- 36** POCARJEVA DOMAČIJA V ZGORNJI RADOVNI
- 38** NOGOMET NA JESENICAH
- 39** PIGMALION V »GLEDALIŠČU BELANSKEM«
- POTUJEMO**
- 40** NEW YORK, NEW YORK
- ŠPIKOV KOT**
- 42** KOSOBRLINSKI ŠPIK
- 43** AFORISTIČNA ŠARŽA
- 43** KARIKATURA
- 44** MODRUJEMO
- 44** MOŽGANSKI KRIŽKRAŽ

Fotografija na naslovnici:
Tomo Jeseničnik

Spenjač – nepogrešljivi
jekleni vitez vsake urejene pisarne.

Interni mesečni časopis skupine SIJ – Slovenska industrija jekla

Glavna in odgovorna urednica:
Anja Potočnik.

Področna urednika:
za gorenjsko regijo Stane Jakelj, Acroni,
in za koroško regijo Melita Jurc, Metal Ravne.

Uredniški odbor:
SIJ – Slovenska industrija jekla: Monika Štojs; Acroni: Petra Žvan, Nataša Karo; Metal Ravne: Vesna Pevec Matijević, Eleonora Gladež; Serpa: Mitja Laure; Elektrode Jesenice: Raško Penič, mag. Mojca Šolar; Noži Ravne: Egidij Hudrap, Romana Petek; SUZ: mag. Tanja Avguštin Čufer, Teja Platiša; ZIP center: Kristijan Oprešnik.

Stalni sodelavci:
Boris Berginc – Špikov kot; Tone Kelbl in Marjan Mencinger – Obnavljamo energijo/pohodništvo in potovanja; Drago Ronner – križanka; Andrej Brumen - Dejde – Aforistična šarža.

Nepodpisane fotografije:
arhiv SIJ-a, Dreamstime, iStock, Shutterstock, Microsoft Office Online, www.wikimedia.org.

Jezikovni pregled: mag. Andreja Čibron - Kodrin.

Oblikovanje: Sans, Andrej Knez, s.p.

Tisk: ZIP center.

Naklada: 3000 izvodov.

Izdajatelj in naslov uredništva: SIJ – Slovenska industrija jekla, d. d., Gerbičeva 98, 1000 Ljubljana, tel.: 01/242 98 18, e-pošta: anja.potocnik@sij.si
melita.jurc@metaravne.com
stanislav.jakelj@acroni.si

Anja Potočnik, univ. dipl. kom.,
pomočnica uprave za odnose z javnostmi in odgovorna urednica,
SIJ – Slovenska industrija jekla

fotografija: Irena Herak

Dan za očiščenje

**Očistimo
Slovenijo
2012**

»Če pišem na papirnat list, v njem odmeva šum mrtvega drevesa. Če rezljam besedo v lubje, zarezujem v živo telo debla,« pravi Milena Merlak Detela v svoji pesmi Pogoji pisanja. Skoraj vsako naše dejanje nosi neko dvoreznost in če bi skozi tako prizmo gledali na življenje, bi to postalo neznosno. Zato si seveda ljudje znamo marsikaj poenostaviti in prirediti sebi v prid, da lažje krmarimo skozi številne odločitve in neprijetne situacije. Številni so pri tem izgubili kompas in resnico, žal, zamenjali za laž. Včasih se kar ne morem načuditi, kako lahko jim zdrsne z jezika, in le redkim se sploh ljubi, tako v službi kot zasebno, sploh še ukvarjati s tem. Razčiščevanje takšnih situacij se mnogih zdi celo znak pretirane občutljivosti in nepotrebno izgubljanje energije. Res ni prijetno, vendar če sproti »razpucaš« takšne zaplete, vsaj veš, komu gre zaupati in komu ne. Da je sproti razčiščevanje smiselno, pa nas je prisilila doumeti naša skupna prijateljica Zemlja, ki se je naveličala odlaganja svinjarije in lažnega zatiskanja oči pred tem. Prvič smo v Sloveniji pokazali, da mislimo resno, pred dvema letoma, ko je državo zajel čistilni val, ki je bil ne samo koristen, ampak tudi prijetno druženje in je prinesel vsaj za dan tisti že malo izgubljeni občutek »vsi za enega in eden za vse«. Letos imamo spet priložnost, da se izkažemo, in soboto, 24. marca, v okviru akcije »Očistimo Slovenijo v enem dnevu!« namenimo prizadevanju za čistejšo »kuro« in cel planet.

Do tega trenutka se nas je prijavilo 71.652.

Boš tudi ti z nami?

Več informacij na
www.ocistimo.si

ULITO V ŠTEVILKE JANUARJA 2012

PROIZVODNJA GOTOVIH PROIZVODOV V TONAH

družba	januar 2011	januar 2012	indeks
ACRONI	26.483	30.530	115
METAL Ravne	5.019	6.111	122
NOŽI Ravne	108	109	101
ELEKTRODE Jesenice	634	652	103
SUZ ¹	697	350	50
SKUPAJ	32.940	37.751	115

SUZ¹ - v letu 2011 so znašale storitve žarjenja 314 t, v letu 2012 le 30 t.

PRODAJA GOTOVIH PROIZVODOV V TONAH

družba	januar 2011	januar 2012	indeks
ACRONI	31.524	31.199	99
METAL Ravne	5.809	6.991	120
NOŽI Ravne	128	123	97
ELEKTRODE Jesenice	657	667	102
SUZ ¹	747	530	71
ODPAD Pivka	18.019	15.431	86
RSC	714	663	93
DANKOR Osijek	1.990	1.845	93
NIRO WENDEN	464	411	88
SKUPAJ	60.051	57.859	96

ŠTEVILO ZAPOSLENIH

DRUŽBE SKUPINE SIJ	januar 2011	januar 2012	indeks
Zadnji dan v mesecu	3.295	3.276	99
Povprečno v mesecu	3.295	3.273	99

PRODAJA GOTOVIH PROIZVODOV V EUR			
družba	januar 2011	januar 2012	indeks
ACRONI	45.608.393	43.015.631	94
METAL Ravne	12.178.510	15.788.729	130
NOŽI Ravne	1.352.962	1.417.766	105
ELEKTRODE Jesenice	1.060.411	1.130.370	107
SUZ	615.070	637.849	104
ZIP center	204.112	214.200	105
SKUPAJ proizvodne družbe	61.019.458	62.204.545	102
ODPAD Pivka	6.557.424	2.831.500	43
RAVNE STEEL CENTER	1.470.916	1.112.500	76
DANKOR Osijek	661.919	479.415	72
SERPA	366.791	541.000	147
IUENNA	1.187.632	474.715	40
KOPO International	3.746.308	3.200.150	85
ACRONI ITALIA **	614.498	408.482	66
ACRONI DEUTSCHLAND	35.000	49.800	142
ŽELEZARNA JESENICE	1.409	179	13
ŽIČNA CELJE	330	4.602	1395
NIRO WENDEN	2.323.049	2.331.144	100
SIDERTOCE	727.726	1.013.272	139
GRIFFON & ROMANO GROUP *	3.552.554	3.728.459	105
SMG EDELSTAHL	372.262	351.317	94
SIJ, d. d.	690.411	799.855	116
SKUPAJ OSTALE DRUŽBE	21.617.818	16.526.536	76
SKUPAJ VSE DRUŽBE	82.637.276	78.731.080	95

** Acroni ITALIA je januarja 2012 opravil promet v višini 7,12 mio. €.

NOVA JEKLA PO MERI KUPCEV

Za prihodnost našega podjetja sta razvoj novih izdelkov in usvajanje novih jekel ključnega pomena. Leto 2011 je bilo na tem področju izjemno pestro in zelo plodno, saj smo v jeklarni na UHP-peči prvič izdelali šarže devetih novih jekel, na tržišče pa smo ponudili kar 52 novih izdelkov. Tako kot je naš proizvodni program raznolik, tako so tudi jekla, ki jih razvijamo, namenjena za različna specialna področja uporabe.

Med zanimivejšimi novimi jekli, za katera smo prepričani, da bodo tudi tržno zelo uspešna, so: novi **orodni jekli UTOPSP in UTOPMO8**, **konstrukcijsko jeklo KATO6** ter **nova jekla za trg energetike PT755, PT930 in PT956**.

Po svojih lastnostih izstopajoče je **orodno jeklo za delo v vročem UTOPSP**. Zaradi kombinacije legirnih elementov volframa in niklja dosega izjemno visoko žilavost ob zelo visoki trdoti. Uporablja se za izdelavo trnov za valjanje cevi. **Jeklo UTOPMO8** pa je orodno jeklo za delo v hladnem s sekundarnim vrhom trdote, z zelo visoko žilavostjo in dobro prekaljivostjo, primerno za nitriranje.

Jeklo KATO6 je konstrukcijsko jeklo, ki dosega visoko žilavost pri nizkih temperaturah in se zato uporablja v ladjedelništvu. **Jeklo PT755** je legirano konstrukcijsko jeklo za izdelavo tlačnih posod in delov parnih turbin, obratovalne temperature pa segajo do 530 °C.

Jekli PT930 in PT956 se uporabljata za izdelavo turbinskih lopatic. Posebnega pomena je **jeklo PT956**, izdelano po pogojih General Electrica, s katerim si utiramo pot na ameriški trg energetike, ta pa je v primerjavi z evropskim še zahtevnejši.

Za našega dolgoletnega kupca, proizvajalca nožev, trenutno razvijamo **ново orodno jeklo za nože, legirano z dušikom**, ki bo imelo boljšo žilavost in obrabno obstojnost in posledično boljšo rezilnost.

Posebno smo zadovoljni z razvojem številnih **novih izdelkov za energetiko**, kjer se z dimenzij valjanja že premikamo na področje kovanih dimenzij.

V sodelovanju s Serpo smo razvijali in izdelovali tudi **končno toplotno in mehansko obdelane valje ter fazonske odkovke iz različnih jekel** in za različne uporabnike. Med njimi so tudi zahtevni fazonski odkovki za energetiko. Naš cilj je – postati razvojni dobavitelj za naše kupce valjev.

V letu 2011 smo pri številnih jeklih razširili dimenzijski asortiment. Največji kovani profili, ki smo jih do sedaj izdelali, so: palice premera 1000 mm in kv. 1250 x 1150 mm, obroč premera 2500 mm, valj z dimenzijo bale Ø 850 mm.

Veliko je novega tudi pri razvoju tehnologij. V jeklarni smo uvedli **zaščito curka med litjem z inertno atmosfero** za izboljšanje mikročistoče klasično litih jekel, na blumingu pa smo optimirali temperaturo valjanja nekaterih jekel in s tem izboljšali vročo plastičnost jekel in njihove lastnosti. V kovačnici smo razvijali toplotno obdelavo vse večjih odkovkov. Razvili smo tudi orodje za kovanje manjših čepov valjev. V valjarni pa smo razvili tehnologijo vroče-hladnega valjanja avstenitnega jekla.

Vsi ti razvojni rezultati, ki so plod znanja, dela in izvrstnega sodelovanja male ekipe raziskovalcev in tehnologov, so jamstvo za svetlo prihodnost našega podjetja. ●

ACRONI PODIRA MESEČNE REKORDE

Januarja 2012 smo dosegli rekordno mesečno količinsko proizvodnjo 30.805 ton.

Največje zasluge ima s količino 17.020 ton obrat Predelava debele pločevine (PDP), kjer so za 8,4 odstotka presegle dosedanje najvišjo skupno mesečno proizvodnjo. Ostali udeleženci v rekordni proizvodnji so še hladno valjani trakovi (8.602 toni), toplo valjani trakovi (1.436 ton), neobrezana debela pločevina (1.944 ton), profili (270 ton) in prodaja slabov (1.633 ton). Pri kvalitetnih grupah je treba posebno izpostaviti udarni program nerjavne debele pločevine, kjer smo prvič presegle mejo 8.000 ton.

Vrednostno je prodaja nerjavnih jekel najpomembnejša, saj obsega 63 odstotkov realizacije. Takšen trend bomo nadaljevali tudi v prihodnjih mesecih, saj bomo s tem še bolj utrdili položaj Acronija kot drugega največjega proizvajalca nerjavne debele pločevine v Evropi.

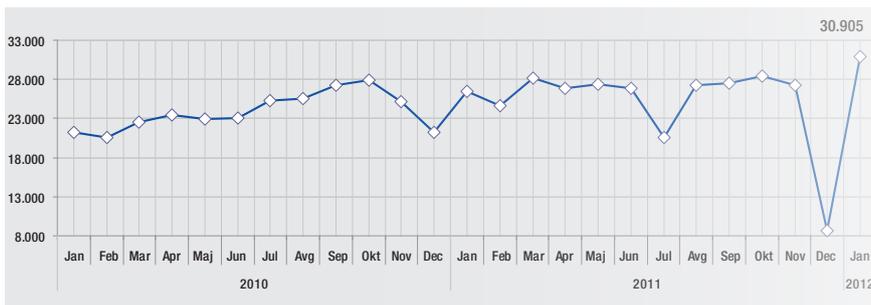
Pri odpremi je bila konec meseca dosežena tudi rekordna dnevna odprema v številu kamionov, in sicer smo 31. januarja 2012 naložili kar 103 kamione.

Odličen rezultat je plod sistematičnega dela v preteklosti, potrditev pravih, že izvedenih investicij predvsem v obratu Predelava debele pločevine (PDP), učinkovitega izkoriščanja tekočih mesečnih proizvodnih zmogljivosti, prilagajanja spremembam, prizadevnosti, pozitivnega razmišljanje itd.

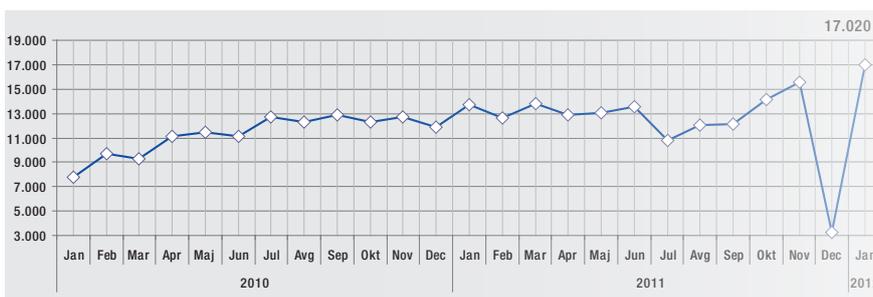
Značilnosti meseca so še dobra preskrba z vložkom finalistov, za kar sta z dobrim delom zaslужna obrata Jeklarna in Vroča valjarna.

Vseh teh dobrih rezultatov pa ne bi bilo mogoče doseči brez oddelka Prodaja, ki je kljub recesiji v svetu uspel zagotoviti naročila in tudi januarsko mesečno količinsko odpremo 31.999 ton, zato si zasluži pohvalo.

Prodaja v težkih razmerah uspeva

▲ Acroni: mesečna proizvodnja v tonah

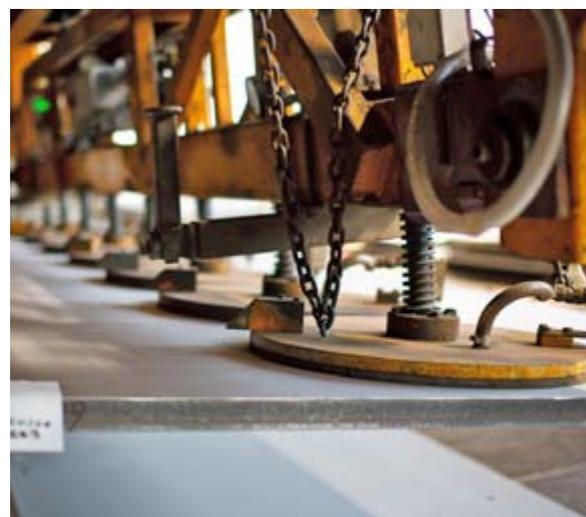

▲ Obrat Predelava debele pločevine (PDP): mesečna proizvodnja v tonah

pridobiti dovolj naročil, kar je zelo pomembno. V zadnjih tednih beremo, da naša konkurenca zmanjšuje število zaposlenih in proizvodnjo ter zapira nekatere obrate. V Acroniju smo se neposrednemu zmanjševanju števila zaposlenih zaradi slabih tržnih razmer doslej izognili, v proizvodnji pa smo dosegli rekord.

Acroni bi v "normalnih" tržnih razmerah in ob takšnem obsegu proizvodnje in prodaje posloval precej bolje in z večjim dobičkom, kot je januarja. Samo povečanje količine proizvodnje in prodaje sta osnova in zagotovilo, da v težkih razmerah, ki so trenutno na trgu jekla, poslujemo pozitivno. Povečanje cen surovin lahko le deloma in z določenim zamikom prenašamo v cene končnih izdelkov, saj je konkurenca na trgu zelo huda. Zato spoštovanje dobavnih rokov

in zahtev kupcev pomenita stalnico, ki jo moramo izpolnjevati vsi zaposleni, vsak na svojem področju. ●

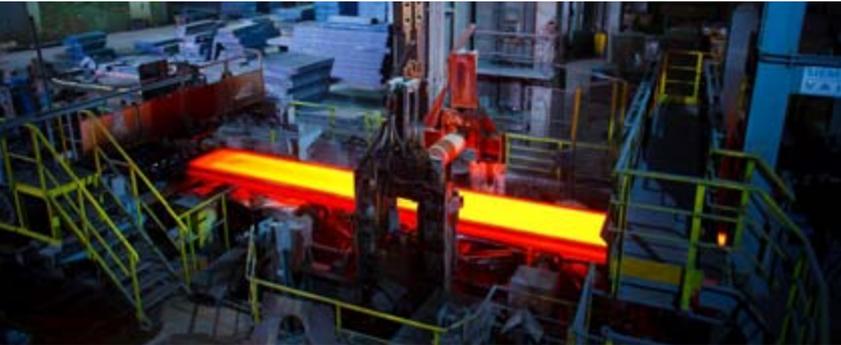
▲ Rokovanje z nerjavno ploščo debele pločevine v obratu PDP

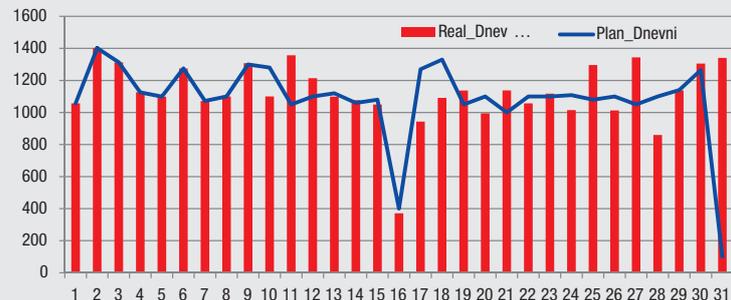
besedilo Blaž Jasnič, asistent glavnega direktorja za vročo predelavo, Acroni
fotografija Dobran Laznik

ZELO SMO SI PRIZADEVALI IN DOSEGLI IZJEMNE REZULTATE

Januarja nam je uspela izjemna mesečna proizvodnja v obratih Jeklarna in Vroča valjarna, in sicer smo izdelali preko 33.000 ton skupno v Jeklarni, od tega skoraj 9400 ton slabov nerjavnih kvalitiet.

Načrt in realizacija januarja 2012 v obratu Jeklarna

Še pomembnejše je dejstvo, da smo preko celega meseca zagotavljali pravzaprav 100-odstotno linearnost glede na načrtovane količine tako v skupnem planu kot tudi pri nerjavnih kvalitetah.

Pozitivni trend dela Jeklarnice se je nadaljeval tudi v obratu Vroča valjarna, kjer smo zvaljali skupno preko 33.600 ton. Preko celotnega meseca smo uspeli zagotavljati 100-odstotno linearno sledljivost načrtovanim količinam, kar je bil pogoj za izpolnjevanje plana tudi v finalnih obratih.

Takšno količino je bilo mogoče doseči z zelo požrtvovalnim delom vseh zaposlenih, ki v proizvodnem procesu sodelujejo, za kar si zaslužijo vse pohvale in čestitke.

Zgoraj omenjeno pa je plod sistematičnega dela vseh sodelujočih v celotnem obratu pri »projektu« povečane pro-

Doseganje dnevnih načrtovanih količin v obratu Vroča valjarna

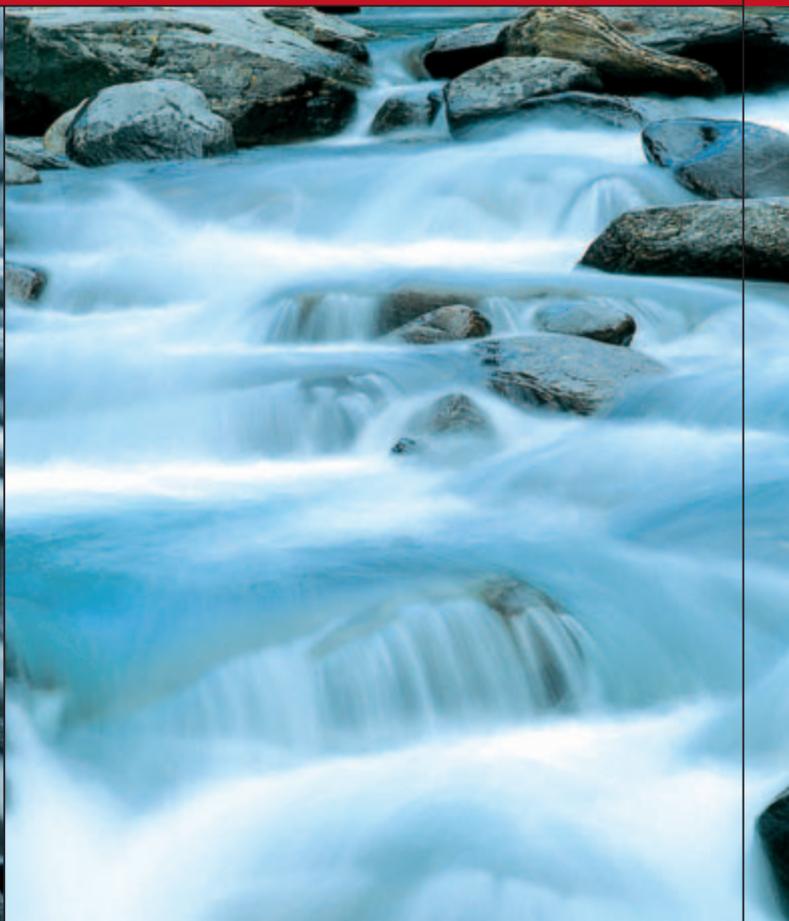
duktivnosti v Jeklarni, kjer smo si za cilj zastavili izdelavo 13 šarž nerjavnih kvalitiet v 24 urah in 22 šarž ostalih kvalitiet v 24 urah. Takšno delo nas vodi do izpolnitve smelih ciljev, to pa je povečanih končnih količin s poudarkom na povečani količini nerjavnih kvalitiet.

V ta namen smo začasno kadrovske okrepili ekipe, ki imajo tudi nalogo uvesti v vsakdanje delo in tehnološki proces novo naložbo, to je četrto odlagalno mesto z drugo napravo za injektiranje žice.

Intenzivnost dela in pristop vseh sodelujočih pri uvajanju nove opreme sta bila na zavidljivo visoki ravni, saj je bilo treba odpraviti na napravi še nekaj zagonskih napak. Pozitiven trend sistematičnega dela, ki se odraža v povečani produktivnosti, se kaže tudi februarja. ●

KAKO MODRA JE SPET NAŠA REKA!

XLMS • RD BOKRIS

Z UVAJANJEM NOVIH TEHNOLOGIJ IN IZGRADNJO ZAPRTIH HLADILNIH SISTEMOV ODPRAVLJAMO ŠKODLJIVE VPLIVE, KI SO JIH V NAŠEM OKOLJU ZAPUSTILI PREDHODNIKI. OHRANJAMO ZA VNUKE, KAR SO NAŠI DEDI DOBILI OD SVOJIH DEDOV - ZELENO DOLINO IN MODRO REKO.

SVOJO SKRBJ ZA OKOLJE VSAK DAN POTRJUJEMO:

- z zmanjševanjem in nadzorom izpustov v zrak, vodo in zemljo,
- z zniževanjem porabe energentov,
- z vlaganjem v čisto tehnologijo in znanje,
- s predelavo odpadnega železa v kakovostna jekla,
- s spoštovanjem zakonskih meril in standardov kakovosti (ISO 9001, 14001),
- z zavestnim sprejemanjem okoljevarstvenih vrednot in seznanjanjem javnosti o okoljevarstvenih ukrepih.

ACRONI

4270 Jesenice
Cesta Borisa Kidriča 44
Slovenija
E-pošta: uprava@acroni.si
www.acroni.si

sij
skupina Slovenska industrija jekla

INOVACIJE – GIBALO RAZVOJA

Ustvarjalnost je glavno gibalno razvoja in vzvod za povečanje produktivnosti, uspešnosti ter konkurenčnosti naših izdelkov in storitev. Že z razmeroma preprostimi inovacijami je mogoče povečati produktivnost, od te pa je odvisna cena proizvodov oziroma uspešnost podjetja. V Metalu Ravne želimo spodbuditi prav takšne manjše inovacijske predloge, s katerimi se srečujemo vsak dan.

V podjetju imamo že dolgo pravilnik o inovacijski dejavnosti podjetja, v katerem so določeni postopki, potrebni za prijavo in preverbo inovacijskega predloga ter pridobitev nagrade za predlog. Vendar smo zaposleni z leti pozabili na pravila, prišli so novi zaposleni – skratka, inovacijskih predlogov v Metalu Ravne v preteklih letih ni bilo prav veliko. Leta 2011 jih je bilo devet, leta 2010 osem, leta 2009 pa so bili samo štirje. Že iz teh nekaj predlogov pa smo videli, da je korist obojna, tako za podjetje kakor tudi za zaposlenega. Zaradi tega smo sklenili, da v letu 2012 damo tej temi večji poudarek in da vzpodbudimo inovacijsko žilico v nas.

Inovacijski predlogi se delijo na dva možna predloga, odvisno od zahtevnosti in koristnosti za podjetje, in sicer:

- ▶ **KORISTNI PREDLOG:** je vsak predlog, ki pomeni racionalizacijo izvajanja katerekoli funkcije v podjetju. Osnovni pogoj je koristnost predloga.

- ▶ **TEHNIČNA IZBOLJŠAVA:** je tehnična rešitev, dosežena z racionalnejšo uporabo že znanih tehničnih sredstev in novih tehnoloških postopkov. Učinek tehnične izboljšave je večja delovna storilnost, boljša kakovost proizvodov, prihranek pri materialu in energiji, boljše izkoriščanje strojev in naprav, boljši nadzor proizvodnje in boljša varnost del ter izboljšanje ravnanja z okoljem.

KAKO PODATI INOVACIJSKI PREDLOG IN PRIDOBITI DENARNO IZPLAČILO?

Za sprožitev postopka moramo zaposleni podati PISNI PREDLOG. Zapiše ga lahko vsak zaposleni in preda nadrejenemu, direktorju obrata oziroma vodji službe ali pa pošlje direktno v oddelek Vodenje kakovosti, kjer se obravnavajo predlogi.

Vse inovacijske predloge pregleda komisija, ki jih potrdi ali zavrne ter določi, ali je inovacijski predlog koristen predlog ali tehnična izboljšava.

Nato se oceni inovativnost predloga oziroma učinkovitost tehnične izboljšave, pripravi se izračun ekonomske koristi ter določi višino inovacijske nagrade, to prejme zaposleni kot denarno izplačilo.

Inovativno dejavnost so v Sloveniji začeli organizirano načrtovati že po letu 1955, predvsem v proizvodnih podjetjih. Tudi takrat so začutili potrebo po izboljševanju skupaj z vsemi zaposlenimi. Žal pa so se tudi takrat srečevali s podobnimi težavami kot danes: neposredni inovatorji imajo vseskozi težave z ocenami komisij o njihovem prispevku k inovaciji in tudi z višino nagrajevanja inovacij. Problemi nastajajo tudi takrat, ko določene inovacije ne dajejo pričakovanih rezultatov ali celo ustvarjajo zaplete. Vsemu temu pa sledijo spori in slaba volja.

Vsaka stvar ima dve plati. Zato se moramo potruditi, da nam težave ne bi zbile volje do sprememb, izboljšav, inovacij. Naj bo leto 2012 leto ustvarjalnosti. ●

besedilo Andrej Gradišnik, spec. za menedž., glavni direktor, Metal Ravne
fotografiji Aperturia

METAL RAVNE GOSTIL VISOKE GOSTE IZ INTECA

Na zadnji januarski dan so Metal Ravne obiskali poslovni kolegi iz podjetja Inteco. Ustanovitelj podjetja in njegov prvi direktor Wolfgang Holzgruber, njegov sin in sedanji direktor dr. Harald Holzgruber, njegov najožji sodelavec Alexander Scheriau ter novi sodelavec dr. Heinz Müller so si v spremstvu predsednika uprave skupine SIJ – Slovenska industrija jekla Tiborja Šimonke, direktorja Metala Ravne Andreja Gradišnika in direktorja proizvodnje Alojza Buhvalda ogledali investicijske pridobitve našega podjetja.

Največ časa so se seveda zadržali v novem obratu EPŽ3, kjer se je januarja začelo vroče testiranje opreme. Po besedah direktorja Inteca, kjer so napravo izdelali, smo v Metalu Ravne dobili najsodobnejšo napravo za pretaljevanje jekla pod žlindro v zaščitni atmosferi. Z največjim zanimanjem smo seveda prisluhnili prvemu direktorju Inteca Wolfgangu Holzgruberju, ki nam je pripovedoval o začetkih sodelovanja z Ravnami. Že leta 1973 je takratni Železarni Ravne pomagal pri zagonu stare

ruske EPŽ-naprave. To je bil celo prvi pridobljeni posel za Inteco po ustanovitvi podjetja. Leta 1976 so v jeklarni vzpostavili računalniško podprt sistem litja, leta 1981 pa so postavili takrat novi EPŽ2, ki je bil dan v pogon leta 1982 in uspešno obratuje še danes.

Vsi smo si bili enotni, da sta tvorno sodelovanje v preteklosti in v skladu s terminskim načrtom izvedeni projekt EPŽ3 dobro izhodišče za naše uspešno sodelovanje tudi v prihodnje. ●

● Direktor Inteca dr. Harald Holzgruber (v sredini) in njegov oče Wolfgang Holzgruber (desno) sta z zanimanjem prisluhnila Stanku Petovarju (levo).

● Dobra volja na obrazih obeh gostov ter glavnega direktorja Andreja Gradišnika (skrajno levo) in predsednika uprave skupine SIJ Tiborja Šimonke (skrajno desno) kaže, da je bil obisk v Metalu Ravne uspešen.

besedilo Miran Kadiš, univ. dipl. inž. metal. in mater.,
pomočnik direktorja Kovaškega programa, Metal Ravne
fotografiji Arhiv Metala Ravne

KOVANJE JEKLA OCR12VM

Jeklo OCR12VM (W. Nr 1.2379) sodi v skupino visokoogljčnih, močno legiranih kromovih jekel za delo v hladnem. Zaradi visoke vsebnosti C in Cr ter prisotnosti V in Mo ima to jeklo visoko površinsko trdoto, dobro žilavost in trdnost ter zelo dobro obstojnost proti obrabi. Uporablja se za različna orodja za delo v hladnem, orodja za odrezavanje, valje za hladno valjanje, merilna orodja itd.

C	Si	Mn	Cr	Mo	Ni	V	W	Ostali el.
1,5–1,6	0,2–0,35	0,2–0,4	11,2–12,0	0,75–0,90	maks. 0,3	0,75–0,90	–	–

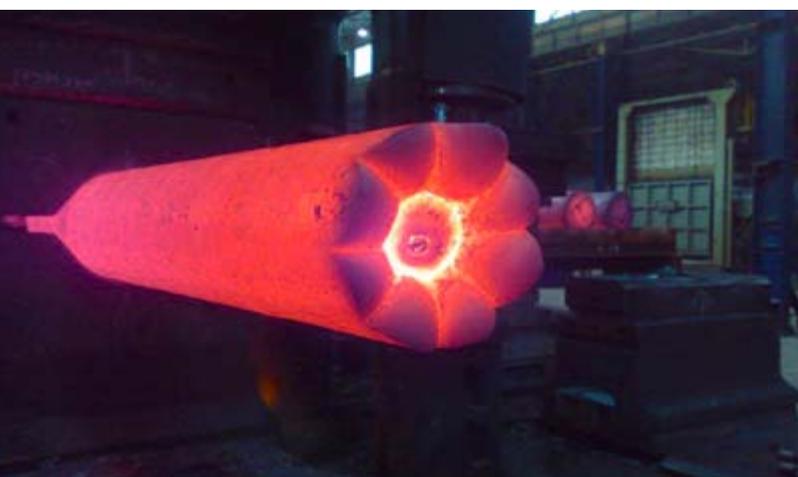
• Kemijska sestava jekla OCR12VM (v ut. %)

Jeklo OCR12VM spada v skupino ledeburitnih jekel. Zaradi visokega deleža karbidov spada med težje preoblikovalna jekla, vendar je kljub svoji zahtevnosti pri izdelavi in nadaljnji predelavi nosilni predstavnik Metalovega proizvodnega programa.

V kovačnici obsega kovanje tega jekla 10–12 odstotkov letne proizvodnje. Kujemo ga na vseh proizvodnih agregatih. Zaradi svoje značilne kemijske sestave je zahteven tako za ogrevanje kot tudi za plastično predelavo. Maksimalna temperatura ogrevanja ne sme preseči 1180 °C, kovanje pa poteka pri različni vročini, to je z dogrevanjem. Posamezen redukcijski korak se giblje med 25 in 40 mm tako, da se v povprečju, v vsaki vročini približamo končnemu zelenemu profilu

za 100 mm. Glede na zahtevano stopnjo predelave oziroma velikost profilov potrebujemo praviloma pet do šest dogrevanj.

Do zdaj smo v kovačnici kovali maksimalne dimenzije Φ 650 mm. Z natančno predpisanim vtik načrtom kovanja in uporabo "V"-orodja smo uspeli dimenzijo povečati do Φ 800 mm. Zaradi visoke stopnje površinskega kontakta med "V"-orodji (običajno je kot 135°) in ingotom, podobno kot pri delovanju kladiv kovaškega stroja, je tok materiala predvsem v aksialni smeri z nizko tendenco širjenja. Tako je zagotovljen ustrezen prenos tlačnih sil v notranjost odkovka, delujočih nateznih sil, ki lahko povzročajo površinske razpoke, in notranje raztrganine v odkovku pa je znatno manj. ●

• Kovanje okroglega profila kvalitete OCR12VM na 40 MN hidravlični stiskalnici

besedilo Bojan Todorović, nabavni menedžer, Acroni
fotografije Stane Jakelj, Acroni

STROJ ZA INJEKTIRANJE ŽICE V TALINO

Med glavnim remontom decembra lani smo v Jeklarni Acronija na VOD-napravi postavili nov stroj za injektiranje žice v talino in četrto odlagalno mesto za livno ponovco.

Projektno dokumentacijo je izdelalo podjetje ESOTECH, ki je tudi montiralo in priklopilo opremo, stroj za injektiranje žice pa je izdelalo podjetje AFFIVAL SAS iz Francije.

Projekt Četrto odlagalno mesto nam omogoča obdelavo jekla z oksidacijo na VOD1 in VOD2 z injektiranjem žice na napravi TN2, kar bistveno skrajša čase pri zunajpečni obdelavi jekel. Pred izvedbo projekta je bilo injektiranje žice kvalitete FeTi možno le na ponovčni peči, naslednja šarža pa je morala na začetek oksidacije počakati, dokler predhodna ni bila dana na ulivanje. Legiranje Ti se zaradi možnosti odgora izvaja tik pred dvigom na stolp za ulivanje.

Z izvedbo projekta smo sestavili tak raspored naprav, ki omogoča možnost injektiranja legirnih žic v talino tudi na obstoječi napravi TN2. S tem bomo Ti nerjavno šaržo pri ustrezni

temperaturi prestavili na TN2, naslednjo pa obdelovali v VOD1 in VOD2 ter začeli postopek oksidacije. S to razporeditvijo tehnološkega postopka je mogoče vzporedno delo na več mestih in hkratna obdelava več šarž. V tem primeru se bo na TN2 injektirala žica potrebne kvalitete, korigirala se bo temperatura taline, ponovca s talino se prenese na livni stolp kontiliva in začne se postopek ulivanja.

S četrtem odlagalnim mestom smo pri izdelavi jekel pridobili 30 min./šaržo, kar nam omogoča hitrejši začetek oksidacije tretje in vsake naslednje šarže v programu izdelave jekel. ●

● Uvajanje žice
(operater Simon Dobravec)

● Žici FeTi in FeB pripravljene za injektiranje v talino

● Četrto odlagalno mesto

besedilo Bojan Rajaković, inženir, Acroni
fotografije Bojan Rajaković, Acroni

OBVLADOVANJE ODPADANJA ŠKAJE S SLABOV PRED VALJANJEM DEBELE PLOČEVINE

V prvi polovici lanskega leta smo v Vroči valjarni Acronija imeli veliko internih reklamacij zaradi »uvaljane primarne škaže«, in sicer več kot 500 ton.

Gibanje odpadanja plošč zaradi škaže

Slabo odškakan slab

Nepravilna nastavitve zgornjih šob

Dobro odškakan slab

Vzroka za nastanek napake sta dva:

1. nepravilna oziroma neugodna oblika škaže, ki se tvori v potisni peči,
2. nepravilno delovanje primarnega odškajevalnika.

Aprila 2011 smo inštalirali sistem za video nadzor škaže. S pomočjo le-tega operater potisne peči opazuje obliko škaže takoj po izvleku slaba in po primarnem odbizgu ter se v primeru neskladnosti lahko takoj odloči za ukrepe. Sistem nam omogoča tudi shranjevanje posnetkov odškajanih slabov.

Z resnim delom operaterjev potisne peči, analiziranjem posnetkov in s spremljanjem razmer v peči (temperatura, atmosfera) za vsak kritičen slab posebej smo v drugi polovici leta 2011 dosegli boljše rezultate. Odpadlo je »samo« dobrih 92 ton konstrukcijske debele pločevine.

Zopet ugotavljamo, koliko malo je potrebno za zagotavljanje osnovne kakovosti proizvodov. Sistem od nas ne zahteva velikih in korenitih sprememb in velikokrat tudi ne mikro raziskav.

Pomembno je le, da vsi, ki se vključujemo v tehnološke procese, svoje delo opravimo korektno in zavzeto. Le tako lahko gradimo svojo osebno rast in zadovoljstvo, obenem pa zagotavljamo kakovost končnih proizvodov, ki je ključna za naš vodilni položaj na globalnem trgu glede na kakovost. Na ta način je krog sklenjen in uspeh zagotovljen v zadovoljstvo vseh.

Za opravljeno delo – pohvala in zahvala operaterjem potisne peči! ●

ŽLINDRA V ACRONIJU NI VEČ ODPADEK, AMPAK STRANSKI PROIZVOD

V podjetju Acroni nastaja pri procesu izdelave jekla žindra, ki smo jo sedaj opredelili kot stranski proizvod.

Konec leta 2011 je stopila v veljavo nova uredba o odpadkih, v kateri je v 7. členu opredeljeno, da imetnik ostanka proizvodnje lahko z njim ravna kot s stranskim proizvodom in ne kot z odpadkom, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- ▶ zagotovljena je nadaljnja uporaba ostanka proizvodnje,
- ▶ ostanek proizvodnje se lahko neposredno uporabi brez kakršne koli nadaljnje obdelave, razen običajnih industrijskih postopkov,
- ▶ ostanek proizvodnje nastaja kot sestavni del proizvodnega procesa,
- ▶ ostanek proizvodnje mora ustrezati tudi zahtevam iz predpisov, ki urejajo varstvo okolja in varovanje človekovega zdravja, ter uredbi REACH.

V Acroniju nam ni v interesu odpadke odlagati, ampak predelati, zato smo tudi za žindro poiskali podjetje HARSCO Minerali, d. o. o., ki ima dolgoletno tradicijo pri predelavi žindre.

Po uredbi REACH so registrirane vse vrste žindrov, ki nastajajo v proizvodnji jekla (dve vrsti pečnih žindrov iz elektroobločne peči, ki nastajata pri proizvodnji navadnih in nerjavnih vrst jekel, ter žindra, ki nastaja v sekundarni metalurgiji – vakuumska žindra). Za vse te žindre smo pridobili:

- ▶ registracijske številke,
- ▶ izdelani so varnostni listi ter
- ▶ poročilo o kemijski varnosti.

Vsi naštetih dokumenti REACH se nahajajo pri svetovalki za nevarne snovi.

Tako so izpolnjeni vsi pogoji iz 7. člena uredbe za opredelitev žindre kot stranskega proizvoda.

Registracijske številke smo pridobili že konec leta 2010, prav tako smo predelovalca žindre poiskali že leta 2010, ko so se začeli prvi pogovori o sodelovanju. Med tem pa smo čakali tudi na objavo nove uredbe o odpadkih, ki bo prenesla razlago o odpadkih in stranskih proizvodih komisije Sveta in Evropskega parlamenta iz leta 2007 v slovenski pravni red. To se je z novo uredbo končno zgodilo konec decembra 2011. ●

▶ Odžindranje taline v ponovci pred vakuumsko obdelavo

▶ Žindra – uporabna surovina

▶ Žindra, pripravljena kot surovina za predelavo

besedilo Olga Aplinc, univ. dipl. inž. kem., vodja Kemije, Metal Ravne
fotografije Olga Aplinc, Metal Ravne

KEMIJSKE ANALIZE

Izmeriti vsak atom v realnem času je izziv za kemike. Za doseg tega cilja bo potrebnega še kar nekaj inovativnega razvoja tudi na drugih področjih tehnike in naravoslovnih znanosti.

UPORABA KEMIJSKIH ANALIZ

Kemijske analize uporabljamo za kontrolo vhodnih surovin, preiskavo drugih materialov za proizvodnjo, kontrolo proizvodov in so del procesa izdelave jekla. Pomagajo pri odločitvah o skladnosti vhodne surovine s specifikacijo v naročilu. So tudi eno izmed meril, ali je izdelan produkt ustrezen za prodajo ali ne. Pripomorejo k prihrankom pri legirnih materialih in drugih metalurških dodatkih, energiji, zmanjšanju izmečka, boljšemu poznavanju tehnoloških in drugih procesov in razvoju novih vrst jekla. Analizirani materiali so zelo raznovrstni. V naših laboratorijih se večinoma srečujemo z naslednjimi:

- ▶ jeklo, železne zlitine, druge kovine
- ▶ neželezne zlitine
- ▶ ferozlitine, drugi legirni dodatki
- ▶ metalurški dodatki: apno, jedavec, naogljilčevalci, posipni praški
- ▶ škaje, odbrusi
- ▶ vode: izvirske, izcedne, odpadne
- ▶ livarski materiali: peski, dodatki
- ▶ zlitine barvnih kovin
- ▶ zvari

LABORATORIJI KEMIJE V METALU RAVNE:

- ▶ Analitski laboratorij
- ▶ Procesni laboratorij
- ▶ Vzorčevalnica

VRSTE KEMIJSKIH ANALIZ

- ▶ Absolutne: gravimetrija, elektrokemija, volumetrija.
- ▶ Primerjalne: spektrofotometrija, atomska absorpcijska spektrometrija, optična emisijska spektrometrija z induktivno sklopljeno plazmo, optična emisijska spektrometrija, infrardeča absorpcija, toplotna prevodnost.

ABSOLUTNE IN PRIMERJALNE ANALIZE

Pomoč za razvrščanje je končna stopnja analiznega postopka. Če je gravimetrična, se postopek uvrsti med gravimetrične, če pa je končna stopnja titracija, spada med volumetrične. Tudi

▶ Del analitskega laboratorija

▶ Merilne bučke

▶ Steklena posoda

ločitev klasičnih in instrumentalnih analiz je enostavna. Za izračun rezultata absolutnih analiz ne potrebujemo drugega kot eksperimentalno izmerjeno maso ali maso in volumen, znano kemijsko reakcijo in atomske mase. Iz tega lahko vidimo, da je potenciometrična titracija absolutna analiza, saj **potenciometer zazna samo končno točko titracije**. Spektrofotometrična določitev pa je primerjalna analiza, ker za izračun rezultata uporabimo eksperimentalno izmerjeno svetlobo po prehodu skozi obarvano raztopino vzorca.

KLASIČNE ALI MOKRE ANALIZE

Sem spadajo vse analize iz skupine absolutnih analiz in prve tri vrste iz skupine primerjalnih analiz. Mokra kemija je izraz za številne analize tehnike, ki vključujejo delo s tekočinami. Splošno uporabno pravilo bi lahko bilo: »Če kemikovo delo vključuje ročno ravnanje s tekočinami in fizično opazovanje rezultatov eksperimentov, je to mokra kemija.« (Vir: Brad Cole, internet)

Pri delu v takem laboratoriju uporabljamo različna filtrirna sredstva in posodo, ki je steklena, tetrafluoropoli-etilenska, platinska, železna, nikljasta ali keramična. Je zelo različnih oblik, kar

je odvisno od tega, kar delamo, merimo volumen, maso, svetlobo, spremembo električnih potencialov, ločujemo, mešamo, destiliramo ... Za filtriranje uporabljamo papirne filtre, steklene, porcelanske in različne sestavljene filtrne plasti. Reagenti, ki so potrebni za različne kemijske reakcije, so trdni, tekoči in plinasti. Za merjenje mase so namenjene tehtnice, za doseganje visokih temperatur električne grelnice plošče, plinski gorilniki, električne žarilne in sežigne peči. Za spektrometrične meritve uporabljamo različne merilne aparature.

Analize imajo več faz. Če je vzorec trden, ga moramo najprej pretvoriti v raztopino. To dosežemo z raztapljanjem v mešanicih kislin, z lugi ali s taljenjem pri visoki temperaturi z dodatki talil. Nato postopno odstranjujemo neželene in moteče elemente ali pa izločimo merjeni element. Sledi še določitev količine merjenega elementa.

Kemijski analitiki kombiniramo tudi obe vrsti analiz. Z instrumentalno analizo, čeprav je primerjalna, dobimo možnost kontrole čistosti oborin. Tako lahko ugotovimo optimalne razmere za najučinkovitejše izločanje merjenega elementa ali pa popravimo rezultat zaradi

vsebnosti nečistoč. Lahko analiziramo tudi filtrat z namenom, da preverimo prisotnost prej izločanega elementa, saj nobena oborina ni popolnoma netopna. V teh primerih so koncentracije elementov nizke in uporaba absolutnih analiz ni več mogoča.

V literaturi najdemo podatke, da imajo klasične analize takrat, ko jih dela izkušen analitik, relativno točnost od 0,2 do 1 odstotka ali boljše, instrumentalne pa 1 do 2 odstotka.

Klasične analize so bistvene pri razvoju novih materialov ali pa celo samo pri njihovem spreminjanju. Med proizvodnjo zaradi njene hitrosti vedno uporabljamo instrumentalno analizo. Vendar moramo imeti pri spremenjenih materialih, ki jih analiziramo, tudi nove, drugačne vzorce za umerjanje in kontrolo instrumentov oziroma analiznih aparatov. Torej mora kemijski laboratorij že v fazi načrtovanja nove proizvodnje začeti pripravo teh vzorcev. Ti vzorci so znani pod imenom referenčni vzorci in se pripravijo le na klasični način. Velikokrat je za to treba spremeniti ali pa pripraviti v celoti nov klasični analizni postopek. ●

▲ Titracija

▲ Na elektrokemiji

▲ Pripravljeno za destilacijo

besedilo Monika Štojs, univ. dipl. ekon., direktorica marketinga, SIJ – Slovenska industrija jekla
vir Eurofer

KAJ NAM PRINAŠA LETO 2012?

Kot kažejo zadnji podatki, je gospodarstvo EU v zadnjem četrtnem leta 2011 zdrknilo v rahlo recesijo. Dolžniška kriza si je utrla pot v gospodarstvo. Že vse od sredine leta 2011 je zaupanje podjetij in potrošnikov močno upadlo. Ponudba kreditov se je skrčila. Da bi preprečili slabšanje dolžniške krize, so potrebni strogi varčevalni ukrepi. Vendar bodo ti tudi zadušili gospodarsko rast in prizadeli zaposlovanje. Indeksi zaupanja potrošnikov so se sicer v začetku leta nekoliko popravili, vendar je še prezgodaj za zaključek, ali gre že za začetek nekega dolgoročnejšega trenda ali zgolj za kratkoročno izboljšanje.

Za leto 2012 Eurofer napoveduje skoraj nično stopnjo rasti bruto domačega proizvoda (0,1 %). Po enaki stopnji naj bi rasla zasebna porabna, javna poraba pa naj se ne bi povečala. Investicije naj bi upadle za 0,2 odstotka. Industrijska proizvodnja naj bi se povečala za 0,4 odstotka, izvoz pa za dva odstotka.

V prvi polovici leta 2012 naj bi bili rezultati slabši, v drugi polovici leta pa sledi rahlo izboljšanje. Tudi če se bo

EU kot celota uspela tehnično izogniti recesiji (definirani kot padec BDP v dveh zaporednih četrtnih letih), bodo ekonomski pogoji v prvi polovici leta še najbolj opisani kot »recesijski«. Domače povpraševanje bo slabo, glavni pozitivni vpliv na BDP bo imel izvoz. Še vedno bo obstajala razlika med različnimi EU-državami, predvsem sta v slabem položaju Italija in Španija, ki jima grozi negativna rast BDP celo leto 2012 in ne le v prvi polovici.

Vendar so napovedi slabe tudi za nekatere manjše EU-države, kot na primer za Madžarsko in Nizozemsko.

Za oživitve rasti bo treba okrepiti zaupanje investitorjev, podjetij in potrošnikov. To pa se bo zgodilo le, če bo EU sposobna pokazati pomemben napredek pri razreševanju najbolj perečih vprašanj. Reforme na državnih ravneh verjetno ne bodo zadoščale, ampak bo potreben premik k močnejši fiskalni in politični uniji. Sedanje napovedi predpostavljajo, da se ne bo dopustilo, da bi se dolžniška kriza poglobljala. Vendar pa so možnosti za hitro in prepričljivo rešitve omejene.

Obnovitev zaupanja bo spodbudila povpraševanje. EU-poraba naj bi rasla tudi leta 2013 po nizkih stopnjah rasti, vendar pa se predpostavlja, da bo svetovno gospodarstvo raslo hitreje, kar bo spodbudilo tudi mednarodno trgovino. Izvoz naj bi rasel hitreje, BDP pa naj bi se povečal za 1,5 odstotka. Čeprav je to precej bolje kot leta 2012, pa je napovedana rast še vedno podpovprečna, kar odraža precejšnja tveganja in negotovosti, povezane s trenutnimi napovedmi. ●

	2010	2011 (ocena)	2012 (napoved)	2013 (napoved)
BDP	2,0	1,5	0,1	1,5
Zasebna poraba	0,7	0,2	0,1	1,0
Javna poraba	0,7	0,4	0,0	0,2
Investicije	0,0	1,4	-0,2	2,4
Izvoz	10,9	5,9	2,0	5,2
Uvoz	9,8	3,5	1,5	4,2
Stopnja brezposelnosti	9,7	9,5	9,8	9,9
Inflacija	1,9	3,0	1,9	1,8
Industrijska proizvodnja	7,1	3,7	0,4	2,5

● Makro ekonomski pregled EU
(letna sprememba v %)

besedilo Monika Štojs, univ. dipl. ekon., direktorica marketinga, SIJ – Slovenska industrija jekla
vir SBB Global Market Outlook, februar 2012

Tržna napoved

- ▶ Cene ploščatih izdelkov v ZDA bodo v prihodnjih treh mesecih verjetno stabilne ali pa bodo rahlo padle. Dejanska poraba bo verjetno nekoliko manjša kljub splošnemu izboljšanju gospodarske situacije, ker kupci ne bodo večali zalog nad trenutne nivoje. Povečuje se proizvodnja, ki jo je trg absorbiral lani, vendar pa zaradi močne valute grozi povečanje uvoza in s tem prekomerne ponudbe.
- ▶ Cene ploščatih izdelkov v južni Evropi so se januarja močno povečale, in sicer zaradi zmanjšanja proizvodnje. Povpraševanje bo v prvem četrtletju stabilno, nadaljnjo rast cen pa lahko ogrozi povečanje proizvodnje.
- ▶ Kitajsko povpraševanje naj bi se letos izboljšalo. Posledično pa se bo ponovno povečala proizvodnja.
- ▶ Cene dolgih izdelkov naj bi kljub sezonsko nižjemu povpraševanju ostale visoke, razen če padanje cen jeklenega odpadka ne bo imelo več vpliva.
- ▶ Rast cen železove rude naj bi se nadaljevala.
- ▶ Cene jeklenega odpadka so konec januarja padle, vendar bi se lahko februarja povečale zaradi slabega vremena.

besedilo Monika Štojs, univ. dipl. ekon., direktorica marketinga, SIJ – Slovenska industrija jekla
vir World Steel Association, Metalprices, SBB

Glavni poudarki iz sveta jekla

- ▶ Svetovna proizvodnja surovega jekla je januarja 2012 znašala 117 milijonov ton, kar je 7,8 odstotka manj kot januarja lani. Kitajska proizvodnja je bila kar za 13 odstotkov manjša kot januarja 2011, japonska za 10,6 odstotka in korejska za 9,6 odstotka. Nižja je bila tudi proizvodnja v Nemčiji – za 8,5 odstotka. Proizvodnja v Italiji je bila večja za 4,6 odstotka, v Franciji pa kar za 11,2 odstotka. Ameriška proizvodnja je bila večja za 5,6 odstotka.
- ▶ Izkoriščenost zmogljivosti je ostala na zelo nizki ravni – 71,3 odstotka.
- ▶ Cene niklja so januarja rasle in konec meseca presegle mejo 21.000 USD/t.
- ▶ Cene jeklenega odpadka so se glede na december 2011 januarja 2012 povečale in se gibale med 320 in 345 EUR/t.

besedilo Stane Jakelj, dipl. inž. metal., razvojni inženir, RCJ – Razvojni center Jesenice
vir Pristop, d. o. o.
fotografije Stane Jakelj in arhiv Acroni

ACRONI, DRUŽBENO ODGOVORNO PODJETJE

Podjetja lahko s svojim delovanjem aktivno soustvarjajo lokalno okolje, katerega del so. Kako? Z vlaganjem v okolje, človeški kapital, športne dejavnosti in odnose s posameznimi javnostmi. Vse to pa pripomore k boljši kakovosti življenja vseh javnosti, s katerimi podjetje sodeluje. Z majhnimi koraki, s pozitivno naravnostjo ter poslušom za okolje lahko namreč dosežemo veliko. Včasih je že gesta, s katero izrazimo podporo, dovolj, da pomagamo ustvarjati boljši jutri. Tudi v Acroniju, kjer je skrb za zaposlene in lokalno skupnost že od nekdaj temeljnega pomena, se zavedamo, da tovrstna vlaganja niso strošek podjetja, ampak dolgoročna naložba v našo prihodnost – v krepitev odnosov med zaposlenimi ter našo pripadnost podjetju, v skrb za naše okolje, utrjevanje naše povezanosti z lokalnim okoljem. Našo zavezo za družbeno odgovornost v najširšem pomenu tako postavljamo med temeljne poslovne funkcije vodenja in upravljanja podjetja.

KAJ POMENI BITI DRUŽBENO ODGOVOREN?

Družbena odgovornost podjetij v splošnem pomeni, da podjetja poleg dobičkonosnosti in dobrega poslovanja vlagajo tudi v skrb za vse, s katerimi pri

svojem poslovanju prihajajo v stik. To pomeni skrb za zaposlene in zagotavljanje njihovega primernege ter varnega delovnega okolja, spoštovanje mednarodnih in domačih standardov s področja dela in pravic, pošten odnos do kupcev

in dobaviteljev, skrben odnos do narave in okolja, v katerem delujejo. Podjetja si tako dvigujemo ugled in vrednost naše blagovne znamke, hkrati pa povečujemo zadovoljstvo vseh naših javnosti.

V ACRONIJU S POSLUHOM ZA OKOLJE IN Z ODGOVORNOSTJO DO NJEGA

V Acroniju se kot največje podjetje v regiji zavedamo naše vloge v lokalni skupnosti, zato poleg prednostnih ukrepov za varovanje okolja vlagamo v kakovost življenja našega okolja ter vseh, s katerimi sodelujemo. Naše zaposlene spodbujamo k športnim, kulturnim, k izobraževalnim in humanitarnim aktivnostim. V sodelovanju z lokalno skupnostjo podpiramo temeljne lokalne projekte, prezreti pa ne moremo dolgoletne, tradicionalne podpore srcu Jesenic – podpore hokejskemu klubu Acroni Jesenice.

Hokej je del Acronija in Jesenic.

V Acroniju smo si kot eno prednostnih nalog postavili tudi zmanjševanje vplivov na okolje ter skrb za varovanje okolja. V odgovornosti do okolja skrbimo za okoljsko in energetsko učinkovitost. Tako si prizadevamo za okoljsko in energetsko učinkovitost, pri čemer velike napore vlagamo tudi v učinkovitost

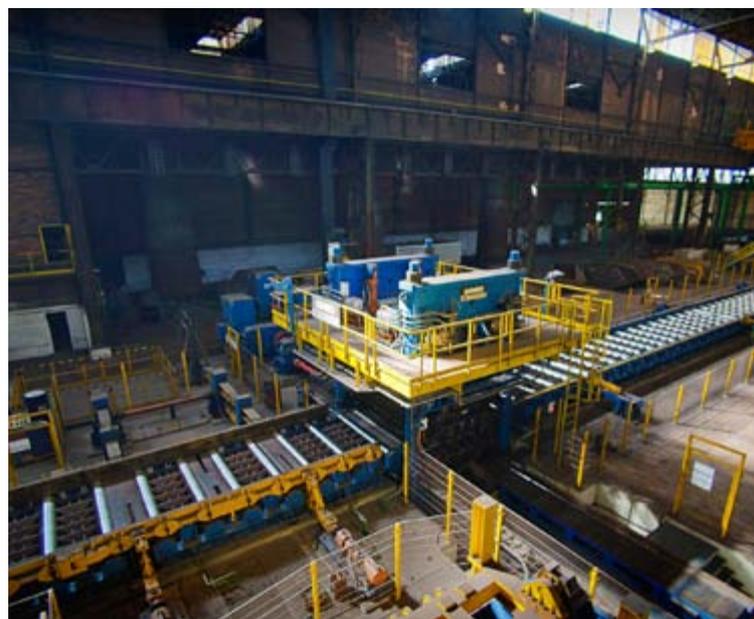

Paradižniki na pragu Jeklarne

• Hokej je del Acronija in Jesenic.

rabo energije, ki je pri opravljanju naše dejavnosti velikega pomena. Najsodobnejše naprave, v katere smo v zadnjih letih vložili znatna sredstva, se tako ne izkazujejo samo v segmentu inovacij in tehnološkega napredka pri ustvarjanju najboljših jekel, pač pa te naložbe dejansko izkazujejo visoke okoljske in energetske prihranke.

• Nova vroča transportna linija v Vroči valjarni

Z DRUŽBENO ODGOVORNIM RAVNANJEM GRADIMO PRIPADNOST

Skrb za zdrav in varen življenjski prostor, skrb za varnost in zdravje pri delu naših zaposlenih ter razvoj našega lokalnega okolja so med našimi temeljnimi vrednotami poslovanja. Vse navedeno obravnavamo kot sestavni del politike vodenja, upravljanja in razvoja Acronija. ●

“ Z vlaganjem v okolje, razvoj zaposlenih in športne dejavnosti si podjetje dviguje ugled in tudi pripadnost zaposlenih ter sokrajanov. To je še posebno pomembno pri podjetjih, kot je Acroni, ki so močno vpeta v lokalno okolje. Jesenice že od nekdaj veljajo za industrijsko in prepoznavno mesto prav zaradi Acronija, zato je pomembno, da poleg našega poslovanja povečujemo še zadovoljstvo vseh vključenih in prisotnih v procesu našega delovanja. V naši vlogi smo načelni, naša dejanja so skladna z obljubami in z občutkom spremljamo vse kazalce poslovanja ter širšega družbenega okolja in razvoja. Zavedamo se naše vloge v regiji in ponosni smo nanjo, prizadevamo si, da bomo naše družbeno odgovorne aktivnosti tudi nadaljevali. Ker s tem krepimo našo zavest, krepimo zavest našega lokalnega okolja, krepimo zavedanje o varovanju narave. In z vsem tem tudi razvijamo Acroni,

” je povedal Slavko Kanalec, glavni direktor Acronija.

• Slavko Kanalec, glavni direktor Acronija

besedilo Edvard Bjelajac, mag. metal., vodja trženja, Elektrode Jesenice
fotografije Edvard Bjelajac, Elektrode Jesenice

OPTIMIZACIJA RAVNANJA Z ODPADKI V ELEKTRODAH JESENICE

Izdelovanje elektrod spada v bazično industrijo, kjer so odpadki stalnica. Njihovo odstranjevanje bremeni podjetje, z optimizacijo pa lahko veliko prihranimo. Optimizacija ravnanja z odpadki je bil eden od prednostnih projektov, ki so samostojno tekli na trženju v preteklem letu in smo jih uspešno zaključili. Stroške, povezane z odstranjevanjem elektrodne mase, smo zmanjšali za približno 600 odstotkov oziroma za okoli 40 000 evrov na leto.

Za alternativno ravnanje z odpadki je v prvi vrsti potrebno dobro poznavanje le-teh v tehničnem smislu, kar nam odpira alternativne možnosti uporabe odpadkov, morda celo kot surovino v proizvodnji nekega drugega podjetja. V tem primeru bomo z odpadki nekaj zaslužili in s tem delno pokrili stroške, ki smo jih imeli z izgubo surovin.

Druga možnost je ugotoviti, kdo je pooblaščen in/ali je zaradi narave svojega dela pripravljen prevzeti odpadke ter jih ustrezno odložiti. Običajno je treba za to tudi nekaj prispevati, vendar bistveno manj, kot če ne bi naredili nič in bi za odpadke poskrbel zunanji izvajalec.

Kakorkoli, odpadki so stalnica in nastajajo kontinuirano. Tudi v Elektrodah se srečujemo z njimi in ustrezno ravnanje pomembno prispeva k izboljšanju poslovanja podjetja. Zato smo v oddelku Trženje rešitvi ravnanja z odpadki namenili lani veliko energije, rezultat pa je približno 600-odstotno zmanjšanje stroškov za ta namen.

Za naše podjetje sta najdražji odpadek odpadna elektrodna masa in aglomerirani varilni praški. Seveda se trudimo, da zavržemo čim manj dragocene surovine. Količino, ki pa vseeno nastane, je treba odstraniti skladno s predpisi. Elektrodno maso smo ponudili mnogim potencialnim uporabnikom predvsem v Sloveniji, nekaj tudi zunaj naših meja. Usmerili smo se na tip podjetij, ki naš odpadke potencialno lahko uporabijo in iz njega pridobijo surovino za lastno proizvodnjo. Najprej smo iskali rešitev znotraj skupine SIJ – Slovenska industrija jekla. Želeli smo ugotoviti, ali so naši materiali lahko uporabna surovina za katero od podjetij v naši skupini, vendar se je pokazalo, da elektrodne mase vsebujejo preveč mineralov, ki so nezaželeni, kot sta denimo rutil in jedavec. Ti minerali pri ponovnem taljenju v peči škodljivo vplivajo na oblogo peči ali povzročajo druge težave.

Naj pohvalim vse, s katerimi smo sodelovali znotraj SIJ-a pri tem vprašanju, še posebno tehnologe v Acroniju.

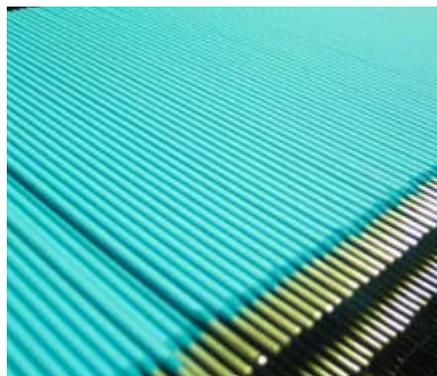
V naslednji stopnji smo ponudili odpadne elektrodne mase in aglomerirane praške zunanjim potencialnim interesentom. Opravili smo pogovore s potencialnimi uporabniki na terenu, razdelili smo vzorce za testiranje.

Ker uporabnikov, ki bi lahko koristno uporabili našo odpadno maso, ni bilo, smo se na trženju osredotočili na iskanje podjetja, predvsem iz gradbenega in rudarskega sektorja, ki material potrebuje za povrnitev okolja v prvotno stanje po gradbenih posegih ali eksploataciji mineralnih surovin, hkrati pa je pooblaščen za ravnanje z materiali po klasifikaciji, v katero so razporejeni naši odpadki. Iskanje je bilo uspešno.

Pri iskanju primerne partnerje je bilo osnovno vodilo ekonomika, drugo zelo pomembno vodilo pa tudi dolgoročnost sodelovanja. Ravnanje z odpadki po novi poti poteka zadnjih nekaj mesecev. Prihrankov na letni ravni ocenjujemo na 40 000 evrov. Prihranjena sredstva bomo v prihodnosti namenili za razvoj, promocijo in druge dejavnosti v podjetju. ●

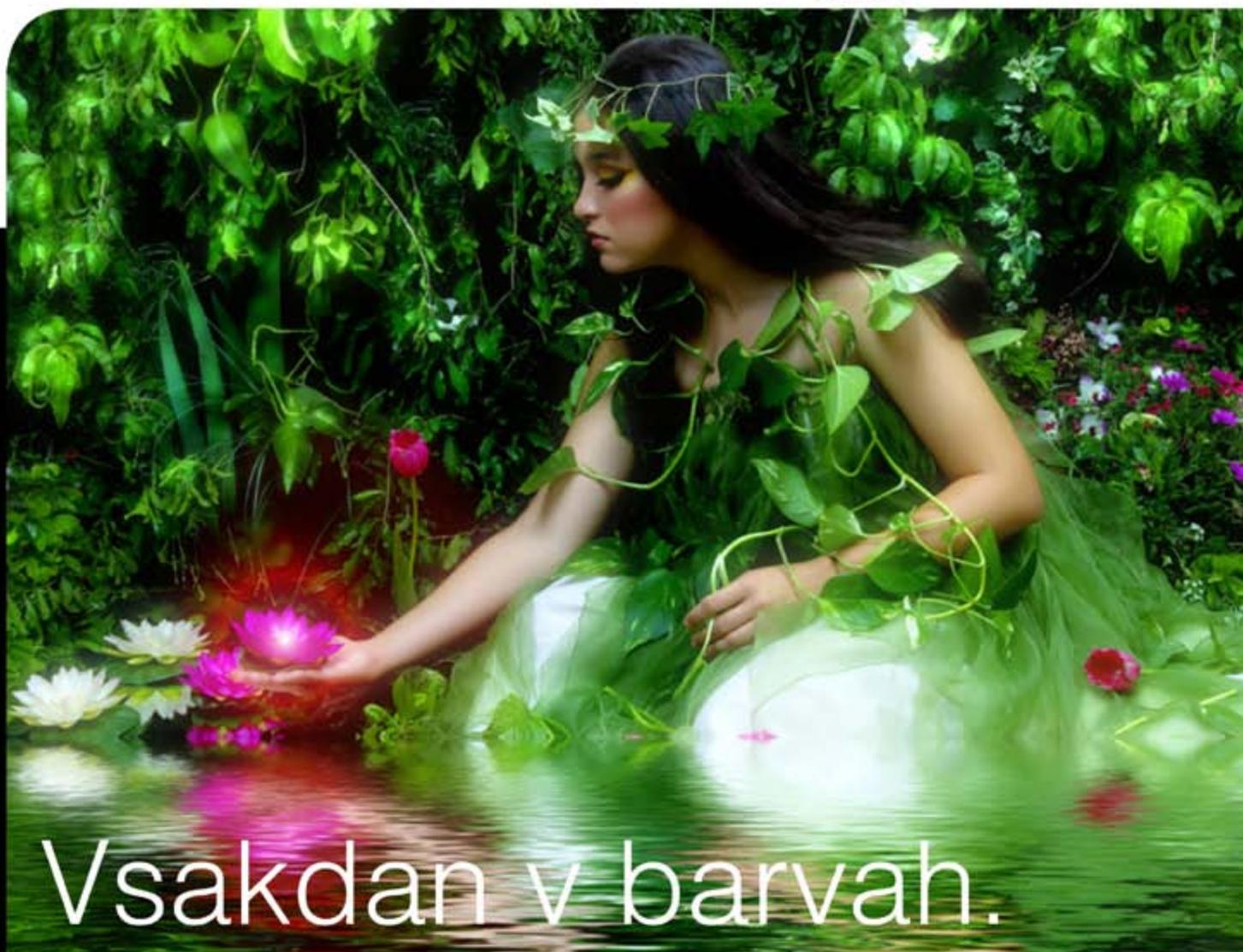

▲ Surovine za izdelavo plašča elektrod

▲ Končni proizvodi

Vsakdan v barvah.

Nudimo strokovne storitve iz sklopa naših dejavnosti
združene na enem mestu – ker cenimo vaš čas.

MIZARSTVO + TISKARNA + ROKODELNICA + ČIŠČENJE IN UREJANJE + ZAPOSLOTIVENA REHABILITACIJA

WWW.ZIPCENTER.SI

PREPRIČAJTE SE, DA SMO VREDNI VAŠEGA ZAUPANJA

ZLATA NIT MED ZAPOSLENIMI IN PODJETJEM

V raziskavi kakovosti odnosa med zaposlenimi in podjetjem Zlata nit 2011 smo se s povprečno oceno 3,02 povzpeli najvišje v zadnjih petih letih. Že peto leto zapored pa se je Metal Ravne uvrstil med 101 najboljšega zaposlovalca v Sloveniji.

Dnevnik ob podpori Ministrstva za delo družino in socialne zadeve že peto leto zapored izbira najboljše zaposlovalce. Merila, ki jih pri tem upoštevajo, so: odnos med zaposlenimi in organizacijo, uspešnost podjetja, ugotavljanje voditeljstva organizacije, glasovanje bralcev in končna ocena izborne komisije.

Izbor 101 najboljšega zaposlovalca je narejen na osnovi prvih dveh kriterijev, tj. odnosa med zaposlenimi in organizacijo ter uspešnosti podjetja. Najboljših pet zaposlovalcev iz skupine velikih, srednjih in malih podjetij se med seboj primerja po voditeljstvu, štejejo pa tudi glasovi bralcev. Končni izbor najboljšega zaposlovalca v vsaki skupini naredi strokovna komisija.

KAKOVOST ODNOSA MED ZAPOSLENIMI IN ORGANIZACIJO

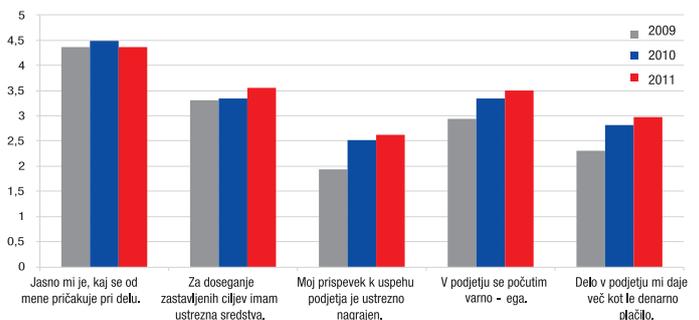
V raziskavo kakovosti odnosa med zaposlenimi in podjetjem so bili vključeni vsi zaposleni podjetja Metal Ravne med 10. do 19. novembrom 2011. Vprašalnice je vrnilo 281 ali 23,7 odstotka zaposlenih. Struktura zaposlenih, ki so vprašalnice vrnilo, je primerljiva s strukturo vseh zaposlenih v podjetju, tako po spolu, delovni dobi, izobrazbi in vrsti dela, ki ga opravljajo, kar zagotavlja veljavnost interpretacije rezultatov.

Vprašalnik zajema 39 vprašanj, urejenih v šest tematskih sklopov. Povprečna ocena zadovoljstva v Metalu je 3,02, in sicer na lestvici od 1 do 5, in je nekoliko nižja od povprečne ocene na ravni države, ki je 3,72. V primerjavi s prejšnjimi leti

smo letos dosegli najboljšo oceno odnosa med zaposlenimi in podjetjem. Po posameznih sklopih so ocene naslednje:

TEMELJNI ODNOS MED PODJETJEM IN ZAPOSLENIMI

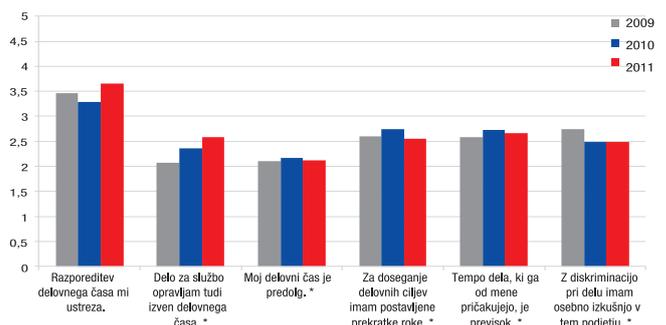
Najvišje rezultate smo dosegli v sklopu temeljnega odnosa med podjetjem in zaposlenimi: to pomeni, da vemo, kaj od nas pri delu podjetje pričakuje, v podjetju se počutimo varno, delo nam daje zadovoljstvo. Po drugi strani pa menimo, da naš prispevek k uspehu podjetja ni ustrezno nagrajen, čeprav se ocena v primerjavi s preteklimi leti izboljšuje.

KAKOVOST DELOVNEGA OKOLJA

Največji problem predstavlja ocena kakovosti delovnega okolja, ki pa je taka zaradi narave dela skoraj neizbežna. Pri razporeditvi delovnega časa, ki je ocenjena najslabše, lahko

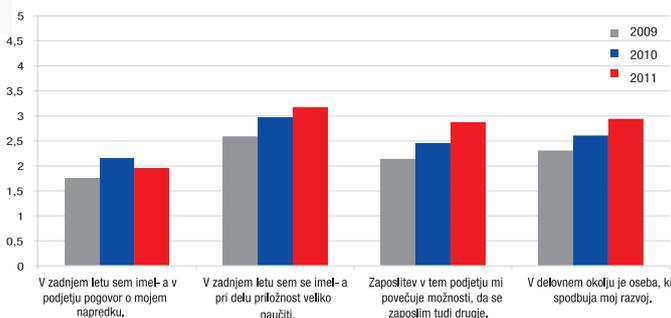
Kakovost odnosa med zaposlenimi in organizacijo v letu 2011

naredimo bolj malo. Izmensko delo pomeni največji napor, vendar je takšna organizacija dela potrebna, če želimo znižati tempo dela in pritisk na doseganje rokov. Trditve, ki so označene z zvezdico (*), imajo obrnjen vrednost, to pomeni, da nižja vrednost pomeni boljši rezultat.

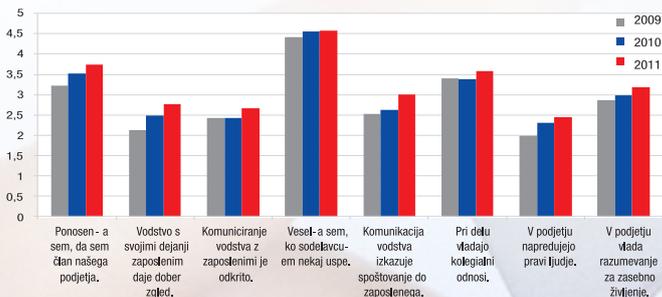
OSEBNOSTNA RAST IN RAZVOJ

Sklop vprašanj osebnostne rasti in razvoja smo ocenili precej nizko, čeprav je v primerjavi s prejšnjimi leti rezultat boljši. Za podpovprečne ocene nimamo opravičila, to je področje, ki ga v prihodnosti lahko izboljšamo. Podjetje se zaveda pomena strokovnega razvoja zaposlenih za uspešnost poslovanja, zato se bomo v letu 2012 še bolj posvetili načrtovanju in spodbujanju razvoja zaposlenih. Zaposleni pa moramo iskati možnosti za nenehno rast in razvoj. Karkoli že delamo, vedno je delo mogoče opraviti bolje, drugače, mogoče je izboljšati odnose in okolje, v katerem delamo, v vsem lahko rastemo.

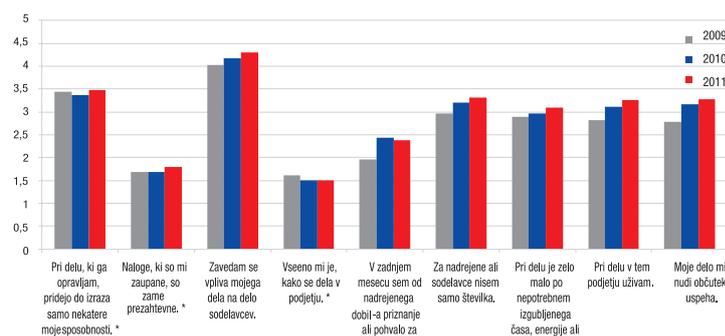
ZNAČILNOSTI ORGANIZACIJSKE KULTURE IN KLIME TER MEDSEBOJNIH ODNOSOV

Ocene v tem segmentu so dosegle povprečno vrednost. Tudi tu so trendi v primerjavi s prejšnjimi leti pozitivni. Zaposleni se znajo veseliti uspehov pri delu in smo ponosni, da smo člani tega kolektiva, oboje je pomembna motivacija za dobro delo. Več pa morajo v prihodnosti k boljši motivaciji prispevati odnosi med vodstvom in zaposlenimi.

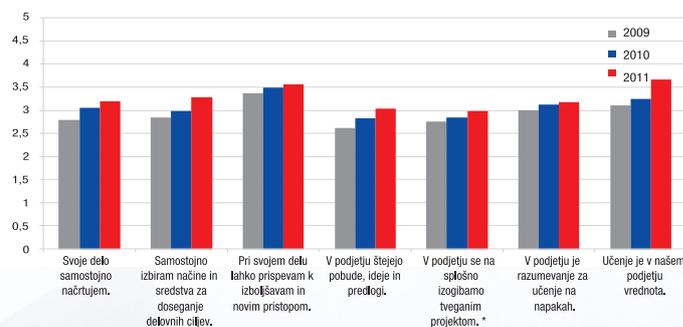
VLOGA IN KAKOVOST DELA POSAMEZNIKA V PODJETJU

Najpomembnejše v tem sklopu je, da se zaposleni zavedamo svojega vpliva na delo sodelavcev, delo, ki ga opravljamo, imamo radi in nam daje občutek uspeha. Dodana vrednost k temu počutju bi bila pohvala nadrejenih za dobro delo, kar pa žal prepogosto izostane.

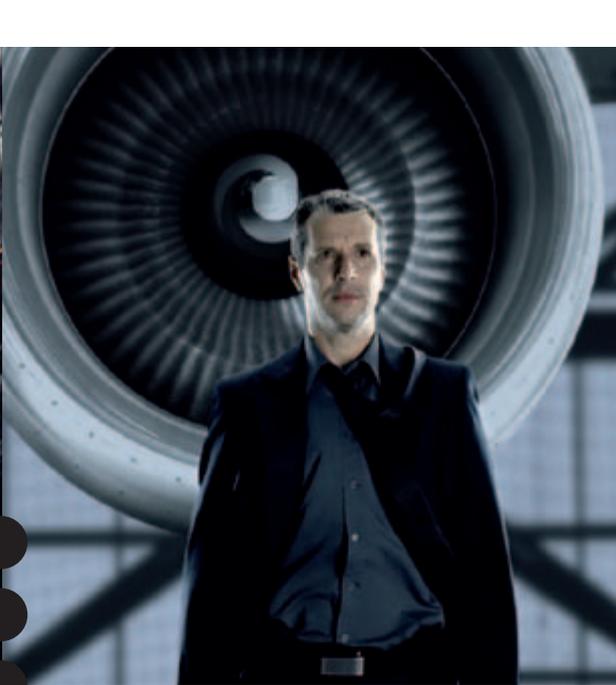

PODJETNOST IN INOVATIVNOST

Najvišjo oceno v tem sklopu je dobila trditev, da je učenje v našem podjetju vrednota, kar je dobra popotnica za nadaljnjo rast zaposlenih in podjetja. Podpovprečne ocene v možnostih dajanja pobud, idej in predlogov pa nam kažejo možnost, ki v podjetju še ni dovolj izkoriščena.

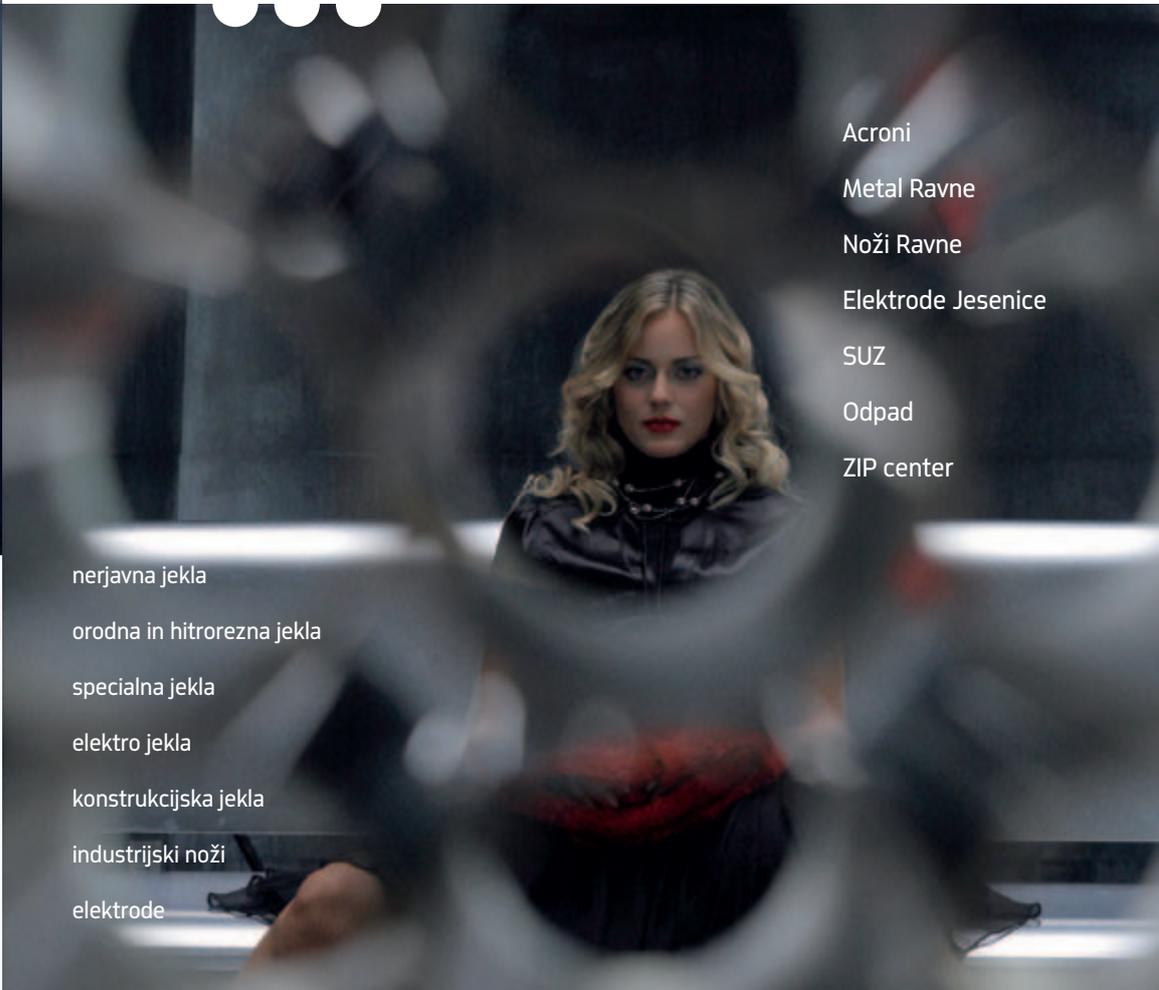

V Metalu Ravne smo z doseženim zadovoljni. Rezultati nam kažejo, da se nit med zaposlenimi in podjetjem vedno bolj trdno prepleta. Jasno pa je tudi, kje se moramo potruditi in izgraditi odnose, ki nam bodo vsem v zadovoljstvo. ●

V najboljših stvareh na svetu je tudi slovensko jeklo.

sij
skupina Slovenska industrija jekla

Acroni
Metal Ravne
Noži Ravne
Elektrode Jesenice
SUZ
Odpad
ZIP center

nerjavna jekla
orodna in hitrorezna jekla
specialna jekla
elektro jekla
konstrukcijska jekla
industrijski noži
elektrode

KADROVSKA GIBANJA V JANUARJU

SIJ – SLOVENSKA INDUSTRIJA JEKLA

Januarja ni bilo kadrovskih sprememb.

Elena Bajc, strokovna sodelavka za področje kadrov, SIJ – Slovenska industrija jekla

ACRONI

Podjetje je zapustilo 8 delavcev, od teh sta se redno upokojila NIKOLA BRAJIČ iz obrata Vzdrževanje in FADIL KAVAZOVIČ iz Predelave debele pločevine.

Naši novi sodelavci so postali: ALEKSANDAR DRAGIČ v Hladni predelavi, OLIVER IVELJIČ v Hladni predelavi, ERNAD PIVAČ v Hladni predelavi, ROMAN REBOL v Hladni predelavi, SANDI SELMAN v Hladni predelavi, KLEMEN ZORMAN v Hladni predelavi, SENAD KUSUR v Jeklarni, ALEŠ MUROVEC v Jeklarni, HAZIM MUJEZINOVIČ v Jeklarni, PETER DEŽMAN v Predelavi debele pločevine, ČRTOMIR MESARIČ v Predelavi debele pločevine, EDVIN OMIČ v Predelavi debele pločevine, BLAŽ RAKAR v predelavi debele pločevine, SAMIR NUHANOVIČ v Predelavi debele pločevine, Demir Suljkanović v Predelavi debele pločevine, SVETLANA BAJIČ v Pravni službi in PRIMOŽ JAN v Kakovosti, razvoju in tehnologiji.

Jubilanti

Jubilanti z 10-letnim delovnim stažem so postali: RUSMIR MUMINOVIČ iz vroče valjarne, ALEŠ GLAVIČ iz obrata Vzdrževanje in SEBASTJAN KUSTERLE iz Kakovosti, razvoja in tehnologije. Čestitamo!

Jubilanti z 20-letnim delovnim stažem so postali: BRANKO POTOČNIK iz Predelave debele pločevine, ANDREJA PURKAT iz Proizvodno-tehničnih služb in MILAN HORVAT iz Kakovosti, razvoja in tehnologije. Čestitamo!

Jubilanti s 30-letnim delovnim stažem so postali: RANKO GAŠIČ iz vroče valjarne, DUŠAN OBLAK iz Hladne predelave, SLOBODAN DEJANOV iz Hladne predelave, ADEM ŠUPOK iz Predelave debele pločevine in MELITA TURŠIČ iz Predelave debele pločevine. Čestitamo!

Nejra Rak Benič, dipl. upr. org., strokovna sodelavka za HRM 1, Acroni

METAL RAVNE

Novi sodelavci so postali: DALIBOR BOŽIČ, TADEJ ČERNEC, MARIJAN REJAK v Valjarskem programu in NEJC PRAPER v Računovodstvu.

Upokojili so se: JOŽE URŠNIK iz Valjarskega programa, IVAN PERČIČ in SILVO ŽVIRC iz Kovaškega programa. Zahvaljujemo se jim za prizadevno delo in jim v pokoju želimo vse najlepše. Podjetje sta zapustila še dva sodelavca.

Jubilanti

30-letni delovni jubilej so dosegli: TOMISLAV VUČIČ iz Valjarskega programa, FRANC ČEBULJ iz Logistike in DRAGICA SVENŠEK iz Financ, 20-letni delovni jubilej sta dosegla NIKO PODVINSKI iz Valjarskega programa in MARIJA VOGEL iz Strateške nabave. Čestitamo!

Zaključek šolanja

MATJAŽ KLEP iz Valjarskega programa je uspešno zaključil šolanje in postal inženir strojništva. Čestitamo!

Irena Praznik, strokovna delavka, Kadrovska služba, Metal Ravne

SERPA

Novi sodelavec je postal ALEKSANDER PŠENIČNIK v Strojni obdelavi.

Jubilanti

30-letni delovni jubilej sta dosegla RUDI LASNIK iz izdelave konstrukcij in JANKO OŠEP iz Strojne obdelave. Čestitamo!

Irena Praznik, strokovna delavka, Kadrovska služba, Metal Ravne

ELEKTRODE JESENICE

Dobro počutje in uspešno delo želimo novima sodelavcema: BLAŽU ŠEBJANIČU v oplaščevalnici in TANJI ROPRET na prodaji.

Zaključek šolanja

Ob zaključku študija čestitamo ROBERTU BABIČU s programa Varilne žice, ki je pridobil višjo strokovno izobrazbo – inženir logistike.

Rafko Penič, univ. dipl. ekon., vodja Kadrovske službe, Elektrode Jesenice

NOŽI RAVNE

Naša nova sodelavca sta postala DEJAN SUŠEK in MLADEN TODIČ v Termični obdelavi.

Dragica Pečovnik, univ. dipl. soc., kadrovska menedžerka, Noži Ravne

SUZ

Delovno razmerje smo prekinili enemu delavcu. Dva delavca sta prestopila iz Acronija.

Naši novi sodelavci so postali DIJANA ČVOROVIČ STRUNA, GREGA VOVK in ALEKSANDER TALIČ – vsi iz Jeklovleka.

Mag. Tanja Avguštin Čufer, Kadrovska služba, SUZ

ZIP CENTER

Naši novi sodelavci so postali SILVO ANTOLIN, ŠTEFAN ČODERL, ANICA POGOREVČNIK, PETER KOROŠ in ZDENKA VEZONIK v OE Zaposlitveni projekti ter ALENKA OSRAJNIK v OE Storitve – Kopirnica.

Jasna Tošič, poslovna sekretarka, ZIP center

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame se vsem sodelavcem iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Vlasta Kordič, Razvoj – Standardizacija, Acroni

POSTANITE NAŠ SODELAVEC

V družbi ELEKTRODE JESENICE, d. o. o., želimo za področje dela **VODJA KONTROLE IN PRODAJNI SERVISER** zaposliti inženirja ali tehnika metalurške ali strojne smeri z najmanj tremi leti delovnih izkušenj in dobrim znanjem varjenja, potrjenim z atesti. Od kandidata pričakujemo visoko stopnjo samoiniciativnosti, smisel za vodenje skupine, komunikativnost, doslednost, redoljubnost, pripravljenost za dodatno izobraževanje in primerne ročne spretnosti za varjenje. Ob izpolnjevanju ostalih pogojev bo imel prednost kandidat z zaključeno šolo za evropskega (EWT) ali mednarodnega (IWT) varilskega tehnologa ter dobrim znanjem angleščine in nemščine. Za pravočasne bodo štete prijave, ki bodo v kadrovsko službo v ELEKTRODE JESENICE, d. o. o., Cesta železarjev 8, 4270 Jesenice, prispele do vključno ponedeljka, 5. marca 2012.

- ▶ Kontaktna oseba: Rafko Penič,
vodja kadrovske službe, Elektrode Jesenice,
T: +386 4 584 1923, E: rafko.penic@elektrode.si,
www.elektrode.si.

BREZPLAČNA SMUKA NA POSEKI ZA METALOVCE

Ravne na Koroškem so že od nekdaj znano športno središče Koroške. Ponašajo se s sodobnim športnim parkom, ki skozi vse leto nudi ljubiteljem športa različne možnosti za poletne, prav tako pa tudi za zimske športne aktivnosti.

V neposredni bližini športnega parka je smučišče Poseka, ki je namenjeno tako rekreativnemu kot tudi tekmovalnemu smučanju. Čeprav se v zadnjih letih srečujemo z muhastimi in relativno suhimi zimami, se lahko odgovorni za smučišče Poseka pohvalijo, da je smuka mogoča prav vsako zimo, saj imajo možnost 100-odstotnega umetnega zasneževanja.

Metal Ravne v skrbi za dobro počutje svojih zaposlenih le-tem – enako kot pretekla leta – tudi letos omogoča brezplačno smučanje na Poseki. Tako je na voljo 10 prenosnih

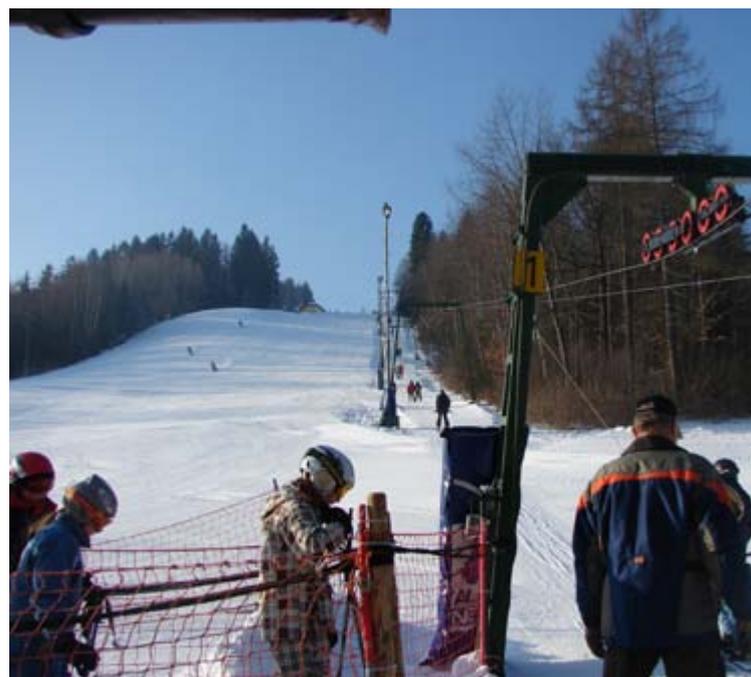
sezonskih smučarskih vozovnic, ki jih lahko zaposleni v Metalu Ravne prevzamejo z osebnim dokumentom na smučišču. Prav tako je mogoče izbirati med dnevno in nočno smuko.

V današnjem hitrem tempu življenja in pomanjkanju časa je to idealna priložnost, da se naužijemo svežega zraka in se sprostimo, saj se lahko le malo krajev v Sloveniji pohvali, da imajo smučišče na obrobju mesta.

Zato združite prijetno s koristnim in se podajte na bele strmine pod Navrškim vrhom. ●

● Bele smučine na Poseki

besedilo Damjan Kalčič - Kalči, ključavničar I, Jeklarna, Metal Ravne
fotografija Damjan Kalčič - Kalči

18. DRŽAVNO PRVENSTVO SKEI SLOVENIJE

Na smučišču Golte se je v petek, 18. januarja 2012, odvijalo 18. državno prvenstvo SKEI Slovenije v veleslalomu in smučarskih tekih. Več kot 600 udeležencev se je preizkusilo na progah nad Mozirjem. Med njimi so v dokaj vidni vlogi vozili tudi člani SKEI Metal Ravne. Kar 22 jih je zastopalo ekipo SKEI Koroške, ki je na koncu zasedla tretje najboljše mesto med ekipami. Več o uvrstitvah posameznikov in obširno fotogalerijo pa lahko najdete na spletnih straneh SKEI Slovenija.

- Zadovoljstvo nad doseženimi rezultati na licih ekipe SKEI Metal Ravne

PREDSTAVLJAMO SODELAVCA

besedilo Damjan Kalčič - Kalči, ključavničar I, Jeklarna, Metal Ravne

KEGLJANJE ZA ČISTI UŽITEK

- Zvonko Franc (prvi z leve) v svoji ekipi

Predstavljamo vam Zvonka Franca, Metalovega sodelavca iz Elektrovzdrževanja, in sicer z zornega kota, ki je mnogim od vas morda manj znan. Ker se z Zvonkom zelo dobro poznavata, sem v intervjuju ohranil obliko tikanja.

Kdaj si se zaposlil v Metalu Ravne?

V Metalu Ravne sem zaposlen od julija 2008, čeprav sem prag "fabrike" prvič prestopil leta 1975 še kot vajenec za poklic električarja. Kot zanimivost morda omenim, da sem začel svojo poklicno pot prav v tej delavnici (vzdrževanje Jeklarne), kjer trenutno delam.

Precej časa se v prostem času ukvarjaš tudi s kegljanjem. Kdo te je navdušil za ta šport in kakšni so bili tvoji začetki?

Ne bi mogel reči, da me je za kegljanje kdo posebno navdušil. V začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja je ETS imel kegljaško ekipo v občinski ligi in na teh tekmah me je opazil g. Borko iz IŠD Samorastnik ter me povabil, naj se jim pridružim. Ko je po nekaj letih zamrla kegljaška dejavnost pri samorastnikih, sem se na prigovarjanje sodelavca Bojana Goloba priključil ekipi KK Korotan, katere član sem še danes.

Ali obstaja v kegljanju več disciplin?

Seveda. Osnovno je vsekakor ekipno tekmovanje, ki poteka po ligaškem sistemu in je razdeljeno na več lig (po kakovosti). Ekipna disciplina so tudi t. i. borbene igre, kjer se igra samo na čiščenje. Potem so tu še igre dvojic, me-

šanih dvojic in seveda posamezno.

Kaj pa potem, ko je tekmovanje mimo? Ali narediš analizo svojega nastopa in iščeš vzroke za napake?

Ni nekih strašnih analiz, morda tudi zato, ker nimamo trenerja. Pač pa se po treningu ali tekmi pogovorimo igralci med seboj in če kdo vidi pri katerem kakšne napake, jih pač na naslednjem treningu poskušaš odpraviti.

Na katere svoje dosežke si najbolj ponosen?

Na prvem mestu je vsekakor naslov državnega prvaka v mešanih dvojicah s soigralko iz kluba Majdo Verbole, s katero sva bila še nekajkrat druga in tretja. Omenil bi še zmago na mednarodnem turnirju za pokal mesta Slovenj Gradec leta 2010, bilo pa je tudi kar nekaj uvrstitev med prve tri na različnih turnirjih po Sloveniji. Morda bi omenil še tretje mesto na neuradnem svetovnem prvenstvu veteranov v češkem Libercu pred dvema letoma.

Glede na to, da se s tem športom ukvarjaš že kar nekaj let, si verjetno kot vsak športnik že doživel kakšno krizo. Kako jo prebrodiš?

Ker se s kegljanjem ukvarjam ljubiteljsko in ne profesionalno, ni pritiskov zaradi rezultatov in tudi ne kriz.

Kako je s poškodbami v tem športu?

Sam še nisem imel kakšne poškodbe, ki bi bila posledica ukvarjanja s tem športom. Lahko pa pride do poškodbe mišice, ki navadno zahteva nekaj tednov počitka.

Ali je pomembna tudi oprema oziroma ali obstajajo kakšni specialni pripomočki za lažji in natančnejši met?

Majica, hlačke in copati, ki ne drsijo (dvoranski copati). To je v glavnem vse. Novejša kegljišča se zaradi zmanjšanja obrabe in pa tudi za doseganje boljših rezultatov mažejo s posebnimi mazili, ki se nato nabirajo na kroglo, te pa potem "drsijo" v roki. Zaradi tega nekateri igralci uporabljajo krpice, prepojene z nekakšno smolo.

Kako potekajo tvoji treningi?

Deset do petnajst minut ogrevanja (rahel tek in vaje za raztezanje), nato pa približno 150 lučajev (pol na polno in pol na čiščenje). Po potrebi včasih treniram samo na določene pozicije.

Se ukvarjaš še s katerim športom?

Trenutno je kegljanje glavni in večinoma edini šport, vendar občasno še najdem čas za odbojko, košarko ali nogomet.

Nam lahko poveš tudi kaj o tvojem nedavno uspešno končanem izobraževanju?

Septembra lani sem diplomiral na Fakulteti za strojništvo v Mariboru (z oceno 10). Upam, da bo to v kratkem vplivalo tudi na mojo zaposlitev.

Kaj pa želje za naprej?

Predvsem zdravje.

Hvala za intervju in naj ti v prihodnosti uspe še veliko dobrih metov. V športu, zasebno in v službi. ●

▲ Zbranost je jamstvo za dober met (Zvonko Franc v sredini).

"ŽIVIMO ZDRAVO" – DELAVNICE ZA KREPITEV ZDRAVJA

Minilo je že desetletje, odkar je v Pomurju prvič stekel program Živimo zdravo. Sodelavci ZZV Murska Sobota so pogumno pristopili k reševanju problematike nezdravega prehranjevanja in s tem povezanih zdravstvenih težav tamkajšnjega prebivalstva. Program danes v Pomurju živi in upravičeno govorijo o zgodbi o uspehu.

Tudi na Koroškem smo prve delavnice programa izvedli že leta 2004 v lokalni skupnosti Libeliče. Takrat smo bili v projekt vključeni pravzaprav vsi sodelavci, s svežo vsebino in terenskim pristopom pa smo dosegli zelo dober odziv tudi pri krajanih. Tako je program tudi na Koroškem dobil osnovo in se z manjšimi prekinitvami obdržal. Program, katerega cilj je večja skrb prebivalcev za izboljšanje lastnega zdravja in preprečitev oziroma upočasnitev pojava dejavnikov tveganja in posledično različnih bolezni, smo leta 2011 začeli izvajati v lokalnih skupnostih Žerjav in Kotlje.

Ob pomanjkanju tipično ruralnih okolij smo izbrali kraja, kjer sta velik delež individualnih hiš in veliko število vrtov, naselitev pa je dovolj gosta, da bi pristop organiziranih rednih delavnic na isti lokaciji lahko uspel. Izpeljati program v nekoliko atipičnem okolju (glede na pomursko podeželje, od koder program izvira) je pomenilo še dodaten izziv. Potrebne so bile nekatere prilagoditve v vsebinah in načinu dela in program je stekel.

Srečanja v Delavskem domu v Žerjavu in v Osnovni šoli Kotlje so minila v prijetnem vzdušju. Gibali smo se, se zdravo prehranjevali,

merili dejavnike tveganja, se učili pridelovati vrtnine, se pogovarjali o pitni vodi, preganjali stres ... predvsem pa smo se družili. Prav slednje je ena izginjajočih vrednot, saj jo v sodobni družbi nadomeščajo virtualne različice.

Vzpostavljanje stikov med ljudmi in skupno funkcioniranje v družbi pa za zdravje ni nič manj pomembno od prehrane in gibanja. Tudi tega učinka delavnic na ohranjanje in krepitev zdravja ne smemo spregledati. Zato bi želeli, da je takih pozitivnih srečanj ljudi čim več in da bi vsakdo našel v njih kaj pozitivnega. Tukaj pa včasih pretiravamo, saj je ponudbe celo preveč, in ljudje težko sledijo množici različnih dejavnosti, ki se pojavljajo pod podobnim naslovom, zato manjka tiste svežine in želje po vsebinah, kar je ljudi tako močno pritegnilo pred slabim desetletjem. Zdravje je nedvomno postalo del marketinga, na žalost tudi za zadeve, ki imajo z njim bore malo. Trud strokovnjakov za promocijo in krepitev zdravja mora biti zato še večji in tako delavnice, poimenovane Živimo zdravo, ponujajo priložnost, ki pa jo je treba ustrezno spodbujati in dograjevati. ●

besedilo Henrik Medvešek, trener Plavalnega kluba Fužinar
fotografije Darko Može

FUŽINARJEVI PLAVALCI SLAVIJO

Mladi Fužinarjevi plavalci so ponovno dokazali, da sponzorstvo Metala Ravne rojeva bogate sadove. Tokrat se lahko pohvalijo kar z dvema velikima uspehoma.

FUŽINARJEVI EKIPI MLAJŠIH DEČKOV IN DEKLIC PRVO MESTO

Fužinarjevi plavalci so med 4. in 5. februarjem 2012 na zimskem državnem prvenstvu za mlajše dečke in deklice v Ljubljani, na katerem je sodelovalo 270 plavalcev iz 22 slovenskih klubov, osvojili ekipno prvo mesto pred plavalnima kluboma Triglav Kranj in Olimpija Ljubljana.

V konkurenci posameznikov pa so osvojili 29 medalj: 8 zlatih, 12 srebrnih in 9 bronastih.

Med prve tri v kategoriji so se uvrstili: Urška Hancman, Mojca Hancman, Sara Račnik, Gal Kordež, Dejan Štehnar, Matija Može in Lovro Knez v mlajšem letniku.

Uspešni so bili tudi v štafetah, deklice so zmagale dvakrat, dečki pa enkrat.

Za Fužinarjevo ekipo, ki trenira pod vodstvom trenerjev Henrika Medveška in Gorazda Podržavnika ter trenerke Anje Srebotnik, so nastopili še: Neja Novak, Saša Mencinger, Nuša Šegel, Jani Trbovšek, Žan Rihter, Blaž Novak, Žiga Merkač, Jaš Berložnik, Gašper Grego in Tomaž Uršnik.

FUŽINARJEVI EKIPI DEČKOV IN DEKLIC TRETJE MESTO

Od 10. do 12. februarja 2012 se je v Kranju odvijalo zimsko državno prvenstvo za dečke in deklice. Med 215 plavalci iz 23 slovenskih klubov je Fužinarjeva ekipa osvojila tretje mesto.

V posamezni konkurenci so Fužinarjevi plavalci osvojili 17 medalj: 4 zlate, 9 srebrnih in 4 bronaste. V mlajšem letniku so osvojili 12 prvih, 6 drugih in 6 tretjih mest.

Med prve tri v kategoriji so se uvrstili: Janja Britovšek, Janja Šegel, Janja Jamšek, Marko Pavlekovič, Gašper Oder in Klemen Koren v mlajšem letniku.

Uspešni so bili tudi v štafetah, deklice so bile v treh nastopih trikrat druge.

Za Fužinarjevo ekipo so nastopili še: Ana Štern, Zala Ločičnik, Ana Podržavnik, Nina Vinšek, Pia Stočko in Niko Podričnik.

Čestitke obema ekipama za uspešna nastopa! ●

● Pokal za ekipno tretje mesto v rokah Janje Britovšek in Marka Pavlekoviča

● Z obrazov mladih plavalcev se zrcali zadovoljstvo nad zasluženim naslovom zmagovalca. Sprednja vrsta, od leve proti desni: Urška Hancman, Jani Trbovšek in Žiga Merkač. Srednja vrsta, od leve proti desni: Saša Mencinger, Sara Račnik, Neja Novak in Nuša Šegel. Zadnja vrsta, od leve proti desni: Gorazd Podržavnik in Anja Srebotnik (trenerja), Lovro Knez, Matija Može, Dejan Štehnar, Mojca Hancman, Gal Kordež, Jaš Berložnik, Blaž Novak, Žan Rihter in Henrik Medvešek (trener).

● Tretjevrščena ekipa dečkov in deklíc
Sprednja vrsta, od leve proti desni: Niko Podričnik, Klemen Koren, Pia Stočko in Janja Jamšek. Zadnja vrsta, od leve proti desni: Marko Pavlekovič, Janja Britovšek, Janja Šegel, Zala Ločičnik, Ana Podržavnik, Ana Štern, Gašper Oder in Nina Vinšek.

besedilo Mirko Osojnik, samostojni muzejski strokovni sodelavec,
Koroški pokrajinski muzej – Muzej Ravne na Koroškem

fotografije Fototeka Koroškega pokrajinskega muzeja – Muzeja Ravne na Koroškem

vir Zapisi v rubrikah Koroškega fužinarja (1951-1952)

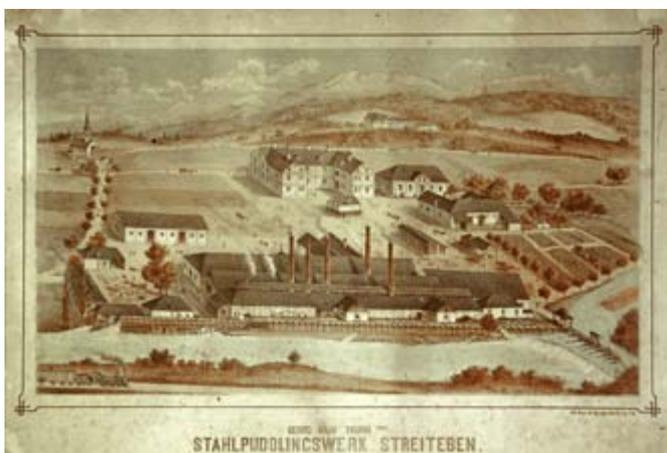
ŽELEZARJI SO NAJPREJ PRIŽGALI MARTINOVKO IN USTANOVILI GIMNAZIJO SAMORASTNICO

V januarskem prispevku o guštanjski železarni in našem kraju smo rekli, da je naša železarna imela dovolj elektrike, saj je bila priključena na hidroelektrarne na bližnji zelo vódnati Dravi, imela pa je tudi dovolj strokovnjakov in usposobljenih delavcev. Spet pa je bilo tudi res, da so bile železarniške naprave ter stroji nepoškodovani, a hudo izrabljeni. Tako so bili najprej, in sicer že sredi maja 1945, na vrsti obvezni remont. Po teh remontih se je v železarni lahko začelo normalno delo.

Po prvih prestanih naporih in uspešnih popravilih je tako že junija 1945 lahko začela v naši »fabriki« obratovati martinovka. Postopno so v tovarni usposobili še staro livarno, valjarno in lahko kovačnico. Septembra 1945 pa sta začela delati še obrat osov in obrat podkev.

Druga svetovna vojna je povzročila ne samo pri nas, ampak tudi povsod po Evropi veliko pomanjkanje surovin ter osnovnega materiala in orodij, zato so zaposleni v »fabriki« vsak delavnik na svoji koži občutili pogubne sledi in negativne rezultate

težkega fizičnega dela. Še posebno težko in zelo naporno je bilo delo naših topilcev, saj so material prav tako kot nekdanj v Jeklarni grofa Thurnskega nakladali, prekladali in prelagali ročno, prevažali pa so ga kar z vozovi. Te težke vozove so potem lahko zvrnili samo tako, da so se, »rukksi«, kar s svojimi hrbti krepmo uprli obnje. Ko pa je pozimi namedlo še posebno veliko snega, kar je bilo za tiste zime prej pravilo kot izjema, so morali priti topilci na »šiht« cele tri ure prej, da so ga lahko še pravi čas skidali, saj so samo tako lahko pravočasno prepeljali

Star spomin na Thurnovo jeklarno, okoli 1870 (litografija)

Težko delo v stari kovačnici (okoli 1947)

»rafudo« do peči. Take, v resnici zelo težke delovne razmere, ki so vsak dan zahtevale celega človeka, so se počasi, toda zanesljivo začele izboljševati šele takrat, ko je železarniška uprava lahko kupila in montirala prve žerjave in ko so po halah začeli voziti tudi prvi viličarji, po celotnem območju naše »fabrike« pa ozkotirna železnica.

Tega leta je naša železarna začela plansko proizvodnjo. Cilj socialističnega načrtovanja pa je bil tak, da je bilo treba vsak plan ne zgolj doseči, ampak ga je, kolikor je to bilo le količjak mogoče, bilo treba tudi preseči. Že leto 1946 je pokazalo, da so guštanjski fužinarji leta 1945 presegli predvojno proizvodnjo Jeklarne grofa Thurnskega za celih 10 odstotkov!

Z železarno in novo gimnazijo se je v našem kraju pomen krepko premaknil z Guštanja na Ravne, po letu 1952 pa se je nekdanj značilni srednjeveški trg Guštanj s svojim starim trškim jedrom v resnici umaknil v muzejske razsežnosti, četudi so ga tudi še takrat dokaj pogosto uporabljali za najrazličnejše prireditve in proslave na prostem.

Gimnazija Ravne je bila največja pridobitev, ne samo kraja, ampak cele naše doline, v razvoju šolstva. Naš koroški pisatelj samouk Lovro Kuhar - Prežihov Voranc je že leta 1947 v Ljudski pravici poudaril, da je naša gimnazija samorastnica in tako orisal prve pomembne in za do takrat majhni in zaspani Guštanj velike in dalekosežne dogodke: »Leta 1945, takoj po osvoboditvi, se je v Guštanju zbral kup ljudi, ki so delali v jeklarni. Ta kup ljudi je sklenil: 'Mi bomo napravili gimnazijo na gradu Ravne. Naj bo, kar

hoče, gimnazijo bomo napravili.' Potem so šli ti ljudje na okraj v sosednje Prevalje, kjer so povedali svoj sklep. Na Prevaljah so skomigali z rameni in rekli, da je načrt lep, toda zdaj se še ne ve, kako bo. Zato so se ti ljudje, kovinarji, napotili v Beograd do maršala Tita in so mu povedali svoj sklep. In maršal Tito je kovinarjem odgovoril: 'Če ste sklenili, da postavite gimnazijo, potem bo ljudska oblast vaš sklep potrdila.' In kmalu nato je prišel dekret o ustanovitvi popolne gimnazije na Ravnah pri Guštanju.«

Slovesen začetek prve koroške srednje šole je bil 15. oktobra 1945 v ravenskem gradu. Prav naši fužinarji so zato pred tem pohiteli, da so z udarniškiimi »šišti« lahko grajske prostore vsaj za silo opremili in jih prilagodili novemu plemenitemu namenu. Svoje prve dijake si je gimnazija samorastnica nabrala dobesedno iz delavskih barak ter perzonalov in s hribovskih bajt in kmetij med Peco in Pohorjem. Prvi ravnatelj gimnazije dr. Franc Sušnik je o tem pomembnem dogodku zapisal, »da se je zgodovina ozrla vase, ko so se pravnuki in vnuki tistih, ki jim je bila pred štiristo, pred petsto leti »rábota« zaukazana za to novo graščino na Ravnah, vnuki razlaščenih, razposedli po gradu, po sobanah v svojih razredih in učilnicah«.

S to gimnazijo je koroška krajina dobila svojo prvo srednjo šolo, ki so jo napolnili sinovi in hčerke delavcev in kmetov, saj do takrat študiranih ljudi v našem koroškem zakotju ni bilo.

Grad Ravne je bil kmalu prepoln mladih vedoželjnejšev, prva generacija maturantov gimnazije samorastnice pa je slavila maturo leta 1949. ●

● Prva generacija maturantov ravenske gimnazije

● Delavec pri martinovki (1945)

● Proslava v guštanjskem trgu (po 1945)

besedilo Tea Lukan Klavžer, univ. dipl. geogr., javni zavod TNP, vodja Oddelka za prostor
fotografije Jože Mihelič in arhiv TNP

POCARJEVA DOMAČIJA V ZGORNJI RADOVNI

Znano in ohranjeno gradivo kulturne dediščine nam pomagajo predstavljati in prenašati v naslednje rodove muzeji s svojimi zbirkami. Le-ti opravljajo seveda še druge pomembne funkcije. Tudi znotraj meja Triglavskega narodnega parka (TNP) je umeščenih nekaj muzejskih objektov:

- ▶ Dom Trenta – informacijsko središče TNP in Trentarski muzej v Trenti
- ▶ Pocarjeva domačija v Zgornji Radovni
- ▶ Oplenova hiša v Studorju
- ▶ Planšarski muzej v Stari Fužini
- ▶ pogojno Knofnov stan na planini Goreljek¹

¹ Knofnov stan še ni muzejska zbirka, pomeni pa priložnost za vključitev med muzejske objekte.

▶ Pocarjeva domačija
 foto: Jože Mihelič

▀ Osrednji prostor domačije
foto: Arhiv TNP

Javni zavod Triglavski narodni park (TNP) ima poleg informacijskega centra v Trenti še enega na Bledu. V njegovem upravljanju je tudi Pocarjeva domačija (Zgornja Radovna 25), ki jo bomo tokrat na kratko predstavili. Do tja dospemo iz Mojstrane prek Komačevega prevala (847 m) ali iz Zgornjih Gorij po dolini Radovne v nasprotni smeri toka reke.

Strokovnjaki so jo opazili, ker je bila v svojem okolju ena zadnjih kvalitetno ohranjenih kmečkih domačij. Njena starost ni poznana, hrani pa se listina, ki ime Potzer omenja že leta 1672, medtem ko je bila na nosilnem tramu originalnega stropa najdena letnica 1775.

OBNOVA OBJEKTOV, POPIS 1400 PREDMETOV IN ARHIVIRANIH PREKO 400 HIŠNIH LISTIN

Prenova pod strokovnim vodstvom zavoda za varstvo kulturne dediščine je potekala šest let. Razen obnove objektov je bilo popisanih tudi 1400 predmetov, arhiviranih pa preko 400 hišnih listin. Veliko vrednost domačije in številnih pripadajočih gospodarskih objektov, s katerimi je združena v zaokroženo celoto, pomeni avtentično ohranjena arhitektura objektov. Pocarjeva domačija je bila odprta in predana obiskovalcem leta 1999. Poleg muzejske funkcije

je namenjena tudi informacijski postaji TNP, različnim kulturnim prireditvam (gledališke in glasbene predstave), vzgojno-izobraževalnim programom ter drugim potrebam lokalnega prebivalstva.

Objekt je kulturni spomenik državnega pomena. Triglavski narodni park je zanj leta 2006 prejel diplomu Europa Nostra v okviru nagrajevanja EU za kulturno dediščino v kategoriji arhitekturna dediščina.

V BLIŽINI – SPREHOD PO NENAVIDNIH GRBINASTIH TRAVNIKIH IN OGLED PSNAKOVEGA MLINA IN ŽAGA

Ob obisku Pocarjeve domačije se velja sprehoditi po bližnji okolici, saj je še nekaj domačij, ki so ovrednotene za nepremično kulturno dediščino. Ob potoku Kotarici v tako imenovanem Šimencovem rovtu stojita zanimiva hlev s senikom in kozolec. Posebnost kulturne krajine so tako imenovani grbinasti travniki, ki žal ostajajo le še v posameznih zaplatah med sicer izravnanimi zemljišči. Prav v Zgornji Radovni nanj opozarja informacijska tabla s podrobnejšo razlago njihovega nastanka. V smeri proti Bledu navzdol po dolini sta na ogled še Psnakov mlin in žaga. Do sredine sedemdesetih let prejšnjega stoletja sta bila še v svoji funkciji, potem sta bila opuščena, vendar ju je lastnik obnovil za potrebe predstavitev. ●

besedilo dr. Marko Mugerli, Gornjesavski muzej Jesenice
fotografije Arhiv Gornjesavskega muzeja Jesenice (GMJ)

NOGOMET NA JESENICAH

Letos mineva že sto let od ustanovitve prvega jeseniškega nogometnega moštva. V Gornjesavskem muzeju Jesenice smo pripravili knjigo in razstavo, ki bo na ogled od 8. marca do 26. aprila v Kosovi graščini na Jesenicah.

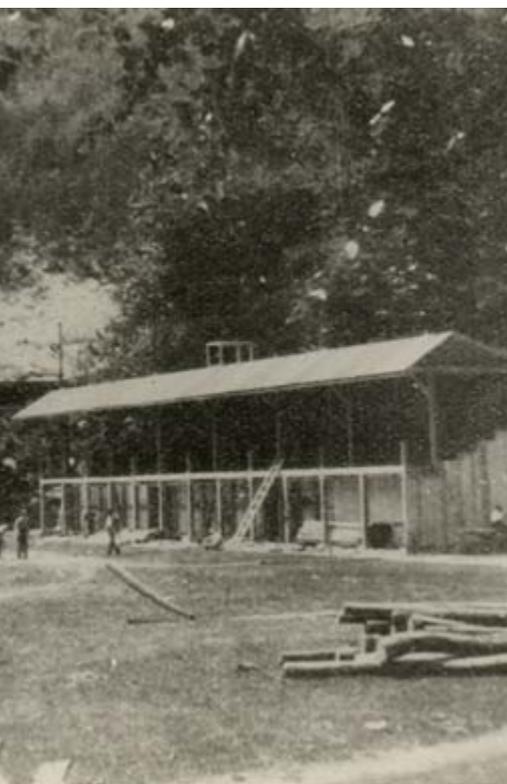
Nogomet so začeli igrati dijaki, ki so hodili na gimnazijo v Kranj in Ljubljano. Med poletnimi počitnicami so ga igrali doma. Svoje moštvo so poimenovali Golica. Po prvi svetovni vojni je nogomet na Jesenicah doživel velik razmah in ustanovljeno je bilo več klubov. Najuspešnejši med njimi je bil Športni klub Bratstvo, ki se je enakopravno kosal z najboljšimi slovenskimi moštvi. Mariborčane je uspel premagati celo z izidom 4 : 0. Klub je podpirala železarna, ki je dala zgraditi tudi nogometno igrišče Podmežakla. Nogomet so igrali številni, ki so se kasneje uveljavili v drugih športih ali pa pri svojem službenem delu. Med njimi sta bila tudi Franc Koren, pevec pri ansamblu Avseniki, in pa dr. Miha Potočnik, znani alpinist, gorski reševalec in nekdanji direktor jeseniške železarne.

Po drugi svetovni vojni je vlogo športa številka ena na Jesenicah prevzel hokej, nogomet pa je bil potisnjen v ozadje. V klubu so veliko truda vlagali v delo z mladimi, kar

se jim je poznalo tudi v nekaterih dobrih sezonah članske vrste, nekateri Jeseničani pa so igrali v najboljših slovenskih klubih. Senadu Tiganju se je celo posrečilo igrati za slovensko A-reprezentanco na svetovnem prvenstvu v nogometu, Mirhet Redžić pa se je udeleževal treningov angleškega kluba Manchester City.

Nogomet spada med enega izmed najbolj priljubljenih športov na Jesenicah. Gojijo ga v številnih jeseniških kulturnih in športnih društvih. Radi ga igrajo na šolskih in stanovanjskih dvoriščih ...

Nekdaj so bile zanimive medobratne tekme železarjev. Sprva so bile na velikem igrišču, od leta 1964 pa je potekalo tekmovanje v malem nogometu. Igrali so ga tudi na letnih športnih igrah slovenskih železarjev, ki so jih prirejali v Štorah, na Ravnah in Jesenicah. ●

▀ Gradnja nove tribune na igrišču Podmežakla leta 1937 (fotoarhiv GMJ)

▀ Na nogometnem igrišču Podmežakla v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja (last Leopolda Kolmana)

▀ Dolgoletni jeseniški trener Zdravko Freljih 7. marca 1955 (last Leopolda Kolmana)

▀ Nogometno moštvo Triglav-Dovje leta 1920. Deveti od leve stoji Miha Potočnik. (fotoarhiv GMJ)

besedilo Francka Smolej, Kulturno društvo Bohinjska Bela
fotografija Kulturno društvo Bohinjska Bela

PIGMALION V »GLEDALIŠČU BELANSKEM«

Kulturno društvo Bohinjska Bela nadaljuje tradicijo kulturnega delovanja na Bohinjski Beli, katerega začetke zasledimo že okrog leta 1906. V okviru kulturnega društva aktivno delujeta gledališka skupina »Gledališče belansko« in recitacijska skupina. Z delovanjem v domačem kraju, gostovanji in izmenjavami želimo popestriti kulturno dogajanje, namen pa je tudi srečanje in druženje ljubiteljskih gledaliških skupin iz različnih delov Slovenije in tudi z zamejskimi Slovenci. Novo premiero uprizorimo skoraj vsako leto.

28. januarja 2012 je bila v Kulturnem domu na Bohinjski Beli premiera komedije Pigmalion, ki jo je napisal ugledni glasbeni, umetnostni in gledališki kritik ter dramatik 19. stoletja George Bernard Shaw.

Osrednja junakinja romance v petih dejanjih je prodajalka rož Liza Doolittle, ki jo profesor Higgins v nekaj mesecih nauči pravilne izgovarjave, da jo zaradi stave lahko predstavi v visoki družbi kot enako med enakimi. Shaw se je v tej komediji ponorčeval iz predsodka, ki je vladal in po svoje še vedno vlada v Angliji, da je kultivirana izgovarjava znak pripadnosti visokemu družbenemu razredu, kar pravzaprav pomeni, da je s tem že določena človekova usoda, njegova moralna in drugačna vrednost.

Nešteto večerov smo preživel na vajah v kulturnem domu, kar pa nam ni pomenilo le obveznosti, ki smo se je zavedali, ko smo sprejeli vloge, ampak tudi posebno obliko druženja. In ker smo vsi sodelujoči v predstavi res ena dobra družba, nam je kljub številni zasedbi, ob opravljanju vsakodnevnih obveznosti doma in v službi, uspelo predstavo postaviti na oder v kratkem času.

Režiserka in scenaristka Bernarda Gašperčič, ki je bila ob nastajanju predstave velika pozitivna »gonilna sila«, je priskrbelo tudi kostume. Da so bili stroški scene čim manjši, smo poskrbeli tudi igralci in drugi sodelujoči v predstavi, ki smo skupaj z režiserko v kulturnem domu izdelovali in barvali kulise, pripravljali rekvizite ...

Glede na to, da smo publiko v preteklih letih zabavali s predstavami z veliko situacijske komike, smo bili v začetku nekoliko skeptični, kako bo občinstvo sprejelo predstavo, ki gledalca ob gledanju ne le zabava, ampak mu ob spremljanju besedila posreduje tudi neko sporočilo.

A vsi pomisleki so bili odveč, saj je publika v prenatrpani dvorani na premieri skupaj z nami uživala in nam nasmejanih obrazov z navdušenim aplavzom potrdila, da smo pripravili še eno dobro predstavo, vredno ogleda.

V prihodnjih mesecih načrtujemo gostovanja v različnih krajih, zato vabimo ljubitelje gledališča in dobre volje, da si predstavo ogledate. ●

● Celotna ekipa ustvarjalcev predstave

besedilo Irena Zakrajšak, vodja oddelka Potrjevanje kakovosti, Metal Ravne
fotografije Irena Zakrajšak, Metal Ravne

NEW YORK, NEW YORK

Septembra lani me je presenetil mail. »Decembra načrtujemo nekaj dni potepa po New Yorku. Si za?« Seveda, z veseljem, saj v New Yorku pa tudi v ZDA še nikoli nisem bila.

▀ Nebotičniki New Yorka

Prvo nedeljo v decembru smo se podale na pot. Letališke formalnosti v Evropi so bile hitro opravljene in že smo poletele polne pričakovanja. Pristanek na JFK. In kontrola! Američani ... ni da bi govoril. Saj ne vem, koliko kontrol je bilo, koliko ljudi nas je izprašalo, seveda je bilo treba dati prstne odtise, še pogled v kamero, fotografija in že smo v sistemu. Vse skupaj meji že na norost. Počutiš se kot nevaren element.

Po tej zopni proceduri smo se podale na Manhattan, ki nas je pričakal v soncu. Videti je kot na TV, ampak tokrat v živo!

V devetih dneh smo si ogledale vse, kar je »obvezno«, in seveda še več. Mesto smo doživele s sončne in deževne plati. Doživele tudi del predbožične norije.

Ko se potepaš po mestu, imaš občutek, da si vse to že videl. Filmi naredijo svoje. Ampak tokrat si ti režiser. Mesto

je čarobno. Moraš se zaljubiti vanj. In ti nebotačniki! Fascinantno.

Mesto je name naredilo globok vtis. Nisem pristaš urbanih okolij, ampak v New Yorku je res nekaj posebnega. Sedaj razumem, zakaj so Newyorčani tako ponosni na svoje mesto. In jim malo skoraj zavidam. Res nima primerjave, pa sem videla in doživela že kar nekaj vele-mest po svetu.

Mesto je ogromno, tako raznoliko ponuja toliko zanimivega. Se pa tudi stalno spreminja. Bogataši se selijo z Manhattna v Brooklyn, ker so najemnine cenejše. Brooklyn pridobiva veljavo. Little Italy izginja v China Townu. Ostale so samo še italijanske restavracije, ljudje so se v glavnem preselili. Ostaja pa ogromno radovednih turistov.

Mesto je urejeno, zelo čisto, kar me je prijetno presenetilo. Ljudje so disciplinirani, prijazni (žal večina bolj po službeni dolžnosti) in ponosni Američani.

▀ Tudi New York se ponaša s slavolokom.

Povsod visijo ameriške zastave. Polno je policije. Polno tudi različnih cerkva. Toliko cerkva, kot sem jih videla na Manhattnu, še nisem videla nikjer drugje. Policija, cerkve, zastave – bi se lahko reklo na kratko.

Zanimivo mi je bilo tudi staro pokopališče na dvorišču cerkve Trinity (nekoč najvišje zgradbe v mestu), ki je kljub pomanjkanju prostora ostalo. Tu so pokopani nekoč pomembni meščani. Pokopališče daje Manhattnu neko posebno patino.

Naj omenim še Kip svobode, najbolj prepoznavni znak New Yorka. Mogoče se mi je prvi hip zdel majhen, ne tako opevano veličasten. Ampak samo na prvi hip. Ko se sprehajaš pod njim, te začnejo prevevati drugi občutki. Misel na milijone priseljencev, na njihovo upanje na boljše življenje. (In misel, kako nam je pravzaprav dobro.) Na njih je moral delo-

vati res veličastno, kot luč v temi. Pogled z morja je poseben. Včasih je moral biti še veličastnejši, sedaj pa nebotičniki sestavljajo drugačno ozadje in pritegnejo občudovanje.

Mesto si bom mogoče zapomnila tudi po čakanju v kolonah. Polno turistov, povsod kolone zaradi pretirane, paranoične kontrole. Za obisk ploščadi na Empire State Buildingu smo porabili samo do dvigala dobro uro in pol za čakanje v vrsti, kontrolo ... Dvigalo pa na vrh, 80 nadstropij visoko, pripelje v približno treh minutah. ... Čaka te še povratek. Spet čakanje v vrsti ..., za čuda brez kontrole. Dol gre k sreči hitreje. Pogled z vrha odtehta to trpljenje in je vreden vsake minute čakanja.

Ameriški način življenja ni ravno po mojem okusu. Hitra hrana na ulici, kava na podzemni, s slušalkami v ušesu,

IPodom v roki, ne, to ni zame. V cenejših lokalih strežejo vse na plastičnih krožnikih s plastičnim priborom. Hrana ni slaba, samo občutek je čuden. Se da pa tudi drugače, lepo postreženo, kot smo navajeni doma. Imajo tudi dobro, kakovostno hrano, ogromno različne zelenjave, sadja. Kar pa ima svojo ceno.

Njihova voda je za nas skoraj neužitna, ker je obupnega okusa. Jo pa propagirajo kot zdravo. V boljših lokalih jo vedno postrežejo, in to zastoj. Liter ustekleničene vode pa stane v trgovini več kot 1,2 evra.

V teh dneh smo videle in doživele veliko, se trudile maksimalno izkoristiti čas, saj nikoli ne veš, če bo za to priložnost še kdaj drugič. Skoraj žalostne, da je tako hitro minilo, smo se odpravile proti domu. Spet nadležna paranoična kontrola na letališču. Doma pa nič. Komajda

vidiš kakega carinika, policista. Kar je prav nenavaden občutek. Prvi trenutek ti to manjka. Kar naenkrat pa se počutiš tako svobodnega, nenadziranega.

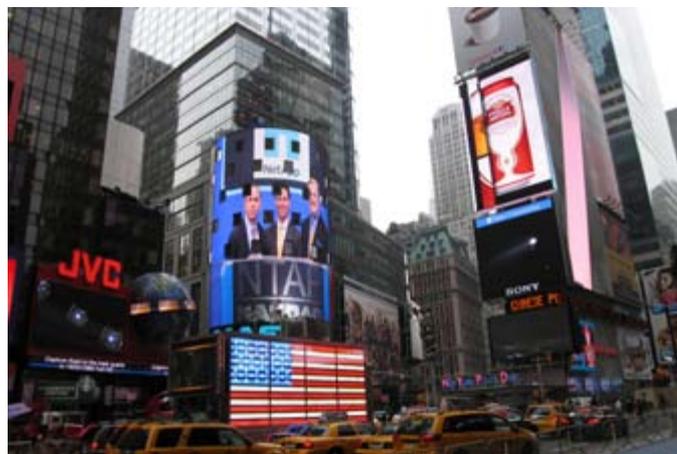
Domov smo se vrnila polne vtisov, zelo zadovoljne, ampak tudi zelo utrujene. In ugotovile smo, kako zelo smo pogrešale domače. »Povsod je lepo, a doma je najlepše,« drži kot pribito.

V tem času sem že uspela urediti vtise (fotografij še ne). Pozabila sem na nadležne kontrole na letališču, v muzejih, na gnečo, tudi na čakanje v vrstah (ki ima sedaj ne nazadnje v nekem smislu tudi svoj čar). Spominjam se samo čudovitega mesta in veselim se nove priložnosti ponovno doživeti mesto, ki nikoli ne spi.

Po New Yorku smo se potepale Ivica, Nina in Irena. ●

Luči velemesta z Empire State Buildinga

Običajna dopoldanska gneča na Manhattnu

Znameniti bik pred Borzo

Sem se gotovo še vrnem.

KOSOBRINSKI ŠPIK

Kukavica lepo, glasno kuka,
ko spomladi se po gozdu smuka,
in njen glas prav vsakdo pozna,
tako značilnega ima.

Staro vražo vsi poznamo.
Če kakšen evro v žepu imamo,
ko zaslišiš prvi njen ku-ku,
bo denarja v letu juhuhu.

Denar spomladi v žepu nosim,
v mislih kukavico prosim,
naj mi zapoje takoj, zdaj,
da denar za letos bo in za nazaj.

Je pa to nesramna ptica
in ni nedolžna kot devica.
Jajca leže v gnezda tuja,
se za svoj zarod ne pomuja.

Po eno jajce izleže ptica,
še barve prave je – resnica –,
kakrašna jajca v gnezdu že leže,
prav take barve njeno je.

Svoje izleže, tuje ukrade,
pa vendar to ni iz navade.
Saj majhna ptica dobro ve,
koliko jajc v gnezdo gre.

V vsako gnezdo jajce eno,
pred njo varno ni nobeno,
ne gnezda taščic ne penic
in drugih, kar je drobnih ptic.

Naj drugi mlade hranijo!
(Se tega sploh ne branijo?)
Se jim nič čudnega ne zdi,
da mladič požrešen je za tri?

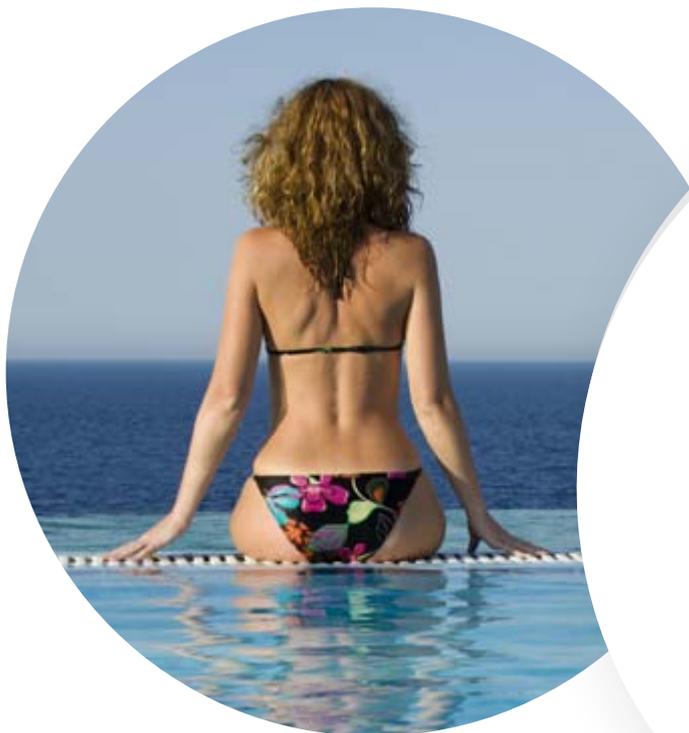
Ne vem, je grozno ali smešno,
a skoraj vedno je uspešno.
Ampak petkrat večji je mladič
kot krušni starš, ta majhen ptič.

V gnezdu, kjer se izvali,
domače ptičke pomori,
tako da v gnezdu sam ostane,
da le zanj dovolj je hrane.

A pametne so majhne ptice.
Spoznajo jajce kukavice.
Deset jajc ugleda svet,
mladičev je pa manj kot pet.

Če kdo goljuj je, kot se reče,
in ga odkrijejo (ker nima sreče?),
ne pomagajo kravate, srajce!
Vedo! Je podtaknil kukavičje jajce. ●

Lepa ženska rit ti ne more
pokvariti še najlepšega razgleda.

Ljubezen preko spleta se hitro spleta.

Sreča je največji vagabund.

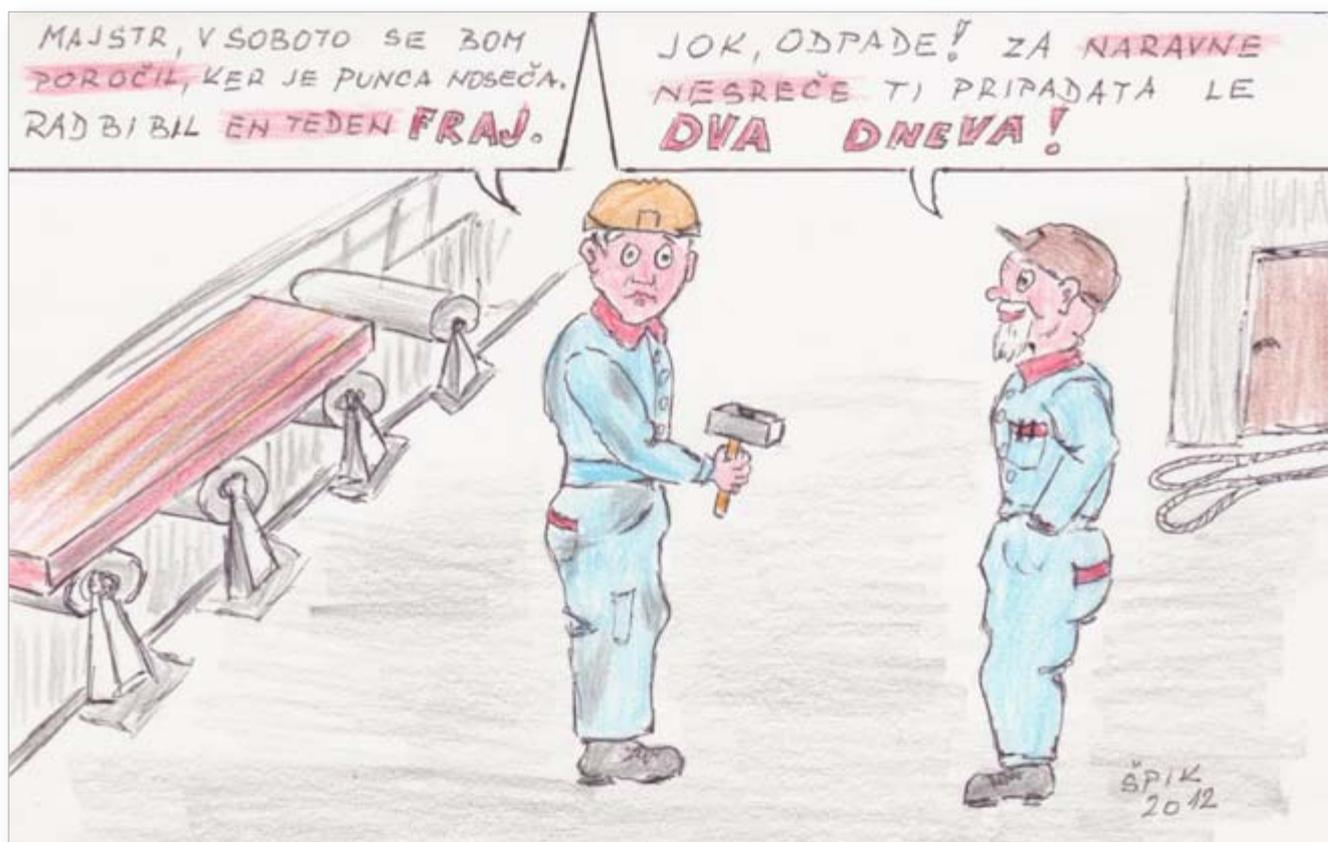
Tudi brezsrčneže lahko udari srčna kap.

Za budno nočjo pride zaspano jutro.

Tudi moralnega mačka lahko
povzroči alkohol.

● ● ● **KARIKATURA**

avtor Boter Špik

MODRUJEMO

Svojo krono nosim v srcu, ne na glavi; ni pokrita z diamanti in je nevidna: pravim ji zadovoljstvo. To je krona, ki je bila kraljem redkokdaj dana.

William Shakespeare

Srečnejši je sestradan šakal v puščavi kot sit lev v kletki.

Vladimir Bartol

"Kateri dan je danes?" vpraša Pu Pujska.

"Danes je današnji dan," zacvili Pujsek.

"Moj najljubši dan," pravi Pu.

A. Milne, Medved Pu

Prednost samote je v tem, da človek vsaj ve, v kakšni družbi je.

Žarko Petan

MOŽGANSKI KRIŽKRAŽ

AVTOR: DRAGO RONNER, ACRONI	GLAVNO MESTO KAZAH- STANA	VAS V BOHINJU	PRIPRAVA ZA SKAKA- NJE IZ LETALA	REKA V GRČJI, EVROTAS	ŽIDOVSKI DUHOVNIK	ODBOJKAR ACH VOLLEYA ŠKET	NEKDANJI BOLGARSKI POLITIK ŽIVKOV	LEPA, UGODNA PRILIKA	VRBOV GRM	NOLAN JE AMERIŠKI IGRALEC.	STAR IZRAZ ZA VRV	KURIR	OBREŽJE	LIST PAPIRJA Z OBVES- TILOM	MESARSKI IZDELEK	ANDREJ JERMAN	
PRIPRAVA ZA IZSESA- VANJE ZRAKA										SLANA VODA, V KATERI JE BILO NAMO- ČENO SVINJ- SKO MESO							
MESTNI PREDEL ŠKOFEJE LOKE										CVEK DRAGO TRŠAR							
ZAČETEK MISLI																SLOVENSKA PEVKA (MAJDA)	
PESNICA SKERL				KRISTALNA SNOV V MIŠICAH VELIKAN V GR. MITOL.							NEMŠKI PREHRAM- BENI KONCERN		POMEMBNA EVROPSKA REKA GLASBENA ZVRST				
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (LLOYD)						DEBELEJSI SPODNJI DEL SNOPA, RITINA				SL. PESNIK (LOJZE) ZGORNJI DEL KLE- PALNIKA							
MOJZESOV BRAT					STROKOVNO DOKUMEN- TIRAN OPIS ZEMLJIŠČA	STRANSKI ZGORNJI DEL TRUPA	ŽENSKO VRHNE OBLAČILO GLAGOLSKI NAČIN						NASELJE V SPODNJEM DELU VIPAVSKE DOLINE	SAŠO HRIBAR GLEDALIŠČE			
KOTAU JE GLOBOK PRIKLON.	KLIN NA OSI	KOLIČINA, DELEŽ	VELIKA SLADICA SLOVENSKI ARHEOLOG (RAJKO)						ORODJE ZA ODMETAVANJE M. PEVSKI GLAS							ASPIRATOR JE PRIPRA- VA ZA IZSE- SAVANJE.	
IZDELO- VALEC OKLEPOV								KATRAN SERPENTINA, VIJUGA					ZNAK ZA RENIJ NEZNANKA V MATEMA- TIKI			UPANJE, PRIČAKO- VANJE	KITAJSKA DENARNA ENOTA
KONEC MISLI																	
DEL JEDILNEGA PRIBORA				ZGODAJ ZRELO SADJE KOFI ANAN										GLOBOK PRIKLON NA STAREM KITAJSKEM			
JONSKI OTOK, ODISEJEVA DOMOVINA						MALIK								POŽREŠEN CLOVEK			
UTEŽNA MERA ZA DRAGE KAMNE											INOZIT JE SNOV V MIŠICAH.	ISLAMSKA REPUBLIKA V JZ. AZIJI					